

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 31. lokakuuta 2018
(OR. en)

13801/18

WTO 277

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteerin puolesta Jordi AYET PUIGARNAU, johtaja
Saapunut:	31. lokakuuta 2018
Vastaanottaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin
Kom:n asiak. nro:	COM(2018) 728 final
Asia:	KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE vapaakauppasopimusten täytäntöönpanosta 1. tammikuuta 2017 – 31. joulukuuta 2017

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2018) 728 final.

Liite: COM(2018) 728 final

Bryssel 31.10.2018
COM(2018) 728 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

vapaakauppasopimusten täytäntöönpanosta

1. tammikuuta 2017 – 31. joulukuuta 2017

{SWD(2018) 454 final}

<u>TAULUKKO 1</u>	<u>YLEISKATSAUS</u>	<u>KERTOMUKSESSA</u>	
	<u>KÄSITELTYIHIN SOPIMUKSIIN (OSA 1)</u>		3
<u>TAULUKKO 1</u>	<u>YLEISKATSAUS</u>	<u>KERTOMUKSESSA</u>	
	<u>KÄSITELTYIHIN SOPIMUKSIIN (OSA 2)</u>		4
1.	<u>JOHDANTO</u>		5
2.	<u>TÄRKEIMMÄT HAVAINNOT LYHYESTI</u>		9
3.	<u>UUDEN SUKUPOLVEN VAPAAKAUPPASOPIMUKSET: ETELÄ-KOREA, KOLUMBIA-ECUADOR-PERU, KESKI-AMERIKA, KANADA</u>		16
3.1	<u>EU:n ja Etelä-Korean välinen vapaakauppasopimus</u>		16
3.2	<u>EU:n sekä Kolumbian, Ecuadorin ja Perun väliset kauppasopimukset</u>		18
3.3	<u>EU:n ja Keski-Amerikan välinen assosiaatiosopimus</u>		21
3.4	<u>EU:n ja Kanadan välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus CETA</u>		23
4.	<u>PITKÄLLE MENEVÄT JA LAAJA-ALAISET VAPAAKAUPPA-ALUEET</u>		26
5.	<u>ENSIMMÄISEN SUKUPOLVEN VAPAAKAUPPASOPIMUKSET</u>		30
5.1	<u>Sveitsi</u>		30
5.2	<u>Norja</u>		31
5.3	<u>Välimeren alueen maat</u>		32
5.4	<u>Meksiko</u>		34
5.5	<u>Chile</u>		35
5.6	<u>Tulliliitto Turkin kanssa</u>		36
5.7	<u>Vakautus- ja assosiaatiosopimukset Länsi-Balkanin maiden kanssa</u>		36
6.	<u>TALOUSKUMPPANUUSSOPIMUKSET AFRIKAN, KARIBIAN JA TYYNENMEREN (AKT) VALTIOIDEN KANSSA</u>		38
6.1	<u>Eteläisen Afrikan kehitysyhteisön talouskumppanuussopimus</u>		39
6.2	<u>Itäisen ja eteläisen Afrikan maiden väliaikainen talouskumppanuussopimus</u>		40
6.3	<u>Karibian AKT-valtioiden foorumin (Cariforum) talouskumppanuussopimus</u>		40
6.4	<u>Tyyntenmeren valtioiden talouskumppanuussopimus ja Ghanan, Norsunluurannikon ja Kamerunin talouskumppanuussopimukset</u>		41
7.	<u>KAUPPA JA KESTÄVÄ KEHITYS: TILANNEKATSAUS VIIMEAIKAISIIN TOIMIIN</u>		42
8.	<u>TARKEMPI KATSAUS VAPAAKAUPPASOPIMUSTEN SOVELTAMISALAAN KUULUVIEN MAATALOUS-ELINTARVIKKEIDEN KAUPPAAN</u>		44

9. <u>TILANNEKATSAUS VIREILLÄ OLEVIIN JA TULEVIIN TOIMIIN</u>	47
10. <u>OIKEUDELLINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO</u>	50
<u>LIITE 1 – TULLIETUUKSIEN KÄYTTÖ EU:HUN SUUNTAUTUVASSA TUONNISSA</u>	51
<u>LIITE 2 – TULLIETUUKSIEN KÄYTTÖ EU:N VIENNISSÄ</u>	52
<u>LIITE 3 – LYHENNELUETTELO</u>	53

TAULUKKO 1 YLEISKATSAUS KERTOMUKSESSA KÄSITELTYIHIN SOPIMUKSIIN (OSA 1)

<u>Uuden sukupolven vapaakauppasopimukset</u>	
Kumppani	Soveltamisen alkamispäivä
EU:n ja Etelä-Korean välinen vapaakauppasopimus	1. heinäkuuta 2011
EU:n sekä Kolumbian, Perun ja Ecuadorin välinen vapaakauppasopimus	1. maaliskuuta 2013 Perun osalta; 1. elokuuta 2013 Kolumbian osalta; 1. tammikuuta 2017 Ecuadorin osalta.
EU:n ja Keski-Amerikan maiden välinen assosiaatiosopimus	1. elokuuta 2013: kauppaa koskeva pilari Hondurasin, Nicaraguan ja Panaman kanssa; 1. lokakuuta 2013: Costa Rica ja El Salvador; 1. joulukuuta 2013: Guatemala.
EU:n ja Kanadan välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus (CETA)	21. syyskuuta 2017
<u>Pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppa-alueet</u>	
EU ja Georgia	1. syyskuuta 2014; sopimus tuli voimaan 1. heinäkuuta 2016
EU ja Moldova	1. syyskuuta 2014; sopimus tuli voimaan 1. heinäkuuta 2016
EU ja Ukraina	1. tammikuuta 2016; sopimus tuli voimaan 1. syyskuuta 2017
<u>Ensimmäisen sukupolven vapaakauppasopimukset</u>	
Kumppani	Soveltamisen alkamispäivä
EU:n ja Turkin välinen tulliliitto	Assosiaatiosopimus allekirjoitettiin vuonna 1963. Tulliliiton viimeinen vaihe saatiin päätökseen 1. tammikuuta 1996.
EU:n ja Sveitsin välinen sopimus	1972
EU:n ja Norjan välinen sopimus	1. heinäkuuta 1973
EU:n ja Israelin välinen sopimus	1. tammikuuta 1996
EU:n ja Jordanian välinen sopimus	1. toukokuuta 2002
EU:n ja Palestiinan välinen sopimus ¹	1. heinäkuuta 1997
EU:n ja Tunisian välinen sopimus	1. maaliskuuta 1998
EU:n ja Marokon välinen sopimus	18. maaliskuuta 2000
EU:n ja Libanonin välinen sopimus	1. maaliskuuta 2003
EU:n ja Egyptin välinen sopimus	21. joulukuuta 2003
EU:n ja Algerian välinen sopimus	1. syyskuuta 2005
EU:n ja Meksikon välinen kokonaissopimus	Tavaroita koskevaa vapaakauppasopimusta sovellettu 1. heinäkuuta 2000 alkaen. Palveluja koskevaa vapaakauppasopimusta sovellettu 1. maaliskuuta 2001 alkaen.

¹ Tätä nimitystä ei tule pitää Palestiinan valtion tunnustamisena, eikä se vaikuta yksittäisten jäsenvaltioiden kantoihin asiasta.

TAULUKKO 1 YLEISKATSAUS KERTOMUKSESSA KÄSITELTYIHIN SOPIMUKSIIN (OSA 2)

<u>Ensimmäisen sukupolven vapaakauppasopimukset</u>	
Kumppani	Soveltamisen alkamispäivä
EU:n ja Chilen välinen assosiaatiosopimus	1. helmikuuta 2003
EU:n ja entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus ²	kauppaa koskeva väliaikainen sopimus, 1. kesäkuuta 2001
EU:n ja Albanian välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus	kauppaa koskeva väliaikainen sopimus, 1. joulukuuta 2006
EU:n ja Montenegron välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus	kauppaa koskeva väliaikainen sopimus, 1. tammikuuta 2008
EU:n ja Serbian välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus	kauppaa koskeva väliaikainen sopimus Serbian osalta: 1. helmikuuta 2009; EU:n osalta: 8. joulukuuta 2009
EU:n ja Bosnia ja Hertsegovinan välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus	Kauppaa koskeva väliaikainen sopimus, 1. heinäkuuta 2008
EU:n ja Kosovon ³ välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus	1. huhtikuuta 2016
<u>Taloustalouksokkumppanuussopimukset</u>	
Kumppani	Soveltamisen alkamispäivä
EU:n ja Tyynenmeren valtioiden välinen sopimus	28. heinäkuuta 2014: Fidži; 20. joulukuuta 2009: Papua-Uusi-Guinea
EU:n ja Cariforumin välinen sopimus	29. joulukuuta 2008: Antigua ja Barbuda, Belize, Bahama, Barbados, Dominica, Dominikaaninen tasavalta, Grenada, Guayana, Jamaika, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinit, Surinam sekä Trinidad ja Tobago
EU:n ja itäisen ja eteläisen Afrikan alueen välinen sopimus	14. toukokuuta 2012: Madagaskar, Mauritius, Seychellit ja Zimbabwe
EU:n ja Keski-Afrikan välinen taloustalouksokkumppanuussopimus	4. elokuuta 2014: Kamerun
EU:n ja eteläisen Afrikan kehitys yhteisön välinen taloustalouksokkumppanuussopimus	10. lokakuuta 2016: Botswana, Lesotho, Namibia, Etelä-Afrikka ja Swazimaa; 4. helmikuuta 2018: Mosambik
EU:n ja Ghanan välinen väliaikainen taloustalouksokkumppanuussopimus	15. joulukuuta 2016
EU:n ja Norsunluurannikon välinen taloustalouksokkumppanuussopimus	3. syyskuuta 2016

2 Vakautus- ja assosiaatiosopimus

³ Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

1. JOHDANTO

1.1 Tämän kertomuksen tarkoitus

Kahdenväliset ja alueelliset vapaakauppasopimukset ovat merkittäviä talouskasvua vauhdittavia tekijöitä. Niillä hallitaan globalisaatiota, minkä vuoksi niistä on merkittävää hyötyä Euroopan unionin (EU) ja kumppanimaidemme kansalaisille ja yrityksille. Vapaakauppasopimuksilla parannetaan merkittävästi EU:n ulkomaankaupan tehokkuutta, sillä niillä avataan uusia markkinoita viejille ja luodaan ennakoitavampi, sääntöihin perustuva liiketoimintaympäristö, jolla lisätään kuluttajien valinnanvaraa ja kilpailua. Kauppasopimusten tärkein tehtävä on edelleen poistaa tulleja ja maansisäisiä tullien ulkopuolisia esteitä, mutta muiden näkökohtien merkitys on kasvamassa. Erityisesti vapaata ja reilua kauppaa edistävät säännöt (esimerkiksi teollis- ja tekijänoikeuksien suojelua koskevat säännöt ja kilpailusäännöt), mutta myös työntekijöiden oikeuksia ja ympäristönsuojelua koskevat säännöt ovat nousseet etualalle. Lisäksi jotkin vapaakauppasopimukset voivat antaa kumppaneille mahdollisuuden tiiviimpään yhteistyöhön eri aloilla, kuten tutkimuksen ja innovoinnin, standardoinnin tai ilmastonmuutoksen aloilla.

EU:n tekemien kauppasopimusten määrä ja samalla yleisön kiinnostus niiden vaikutuksia kohtaan on kasvanut. Tärkeimpien kauppasopimusten⁴ todellisten ja potentiaalisten etujen arvioimiseksi komissio sitoutui tiedonannossaan ”[Kaikkien kauppa](#)”⁵ tarkastelemaan vuosittain sopimusten täytäntöönpanoa. Näin saadaan tietoa sekä täytäntöönpanon edistymisestä että jäljellä olevista haasteista ja komission toimista, joilla pyritään varmistamaan vapaakauppasopimusten täyden potentiaalin hyödyntäminen.

Marraskuussa 2017 julkaistun [ensimmäisen kertomuksen](#)⁶ tavoin tällä toisella vapaakauppasopimusten täytäntöönpanosta laaditulla vuosikertomuksella (jäljempänä ’kertomus’) on tarkoitus lisätä tietoisuutta ja avoimuutta siitä, miten komissio panee täytäntöön vapaakauppasopimuksia. Kertomuksella annetaan EU:n muille toimielimille, EU:n jäsenvaltioille, kansalaisyhteiskunnalle, yrityksille ja kaikille EU:n kauppapolitiikan sidosryhmille mahdollisuus valvoa, miten EU soveltaa vapaakauppasopimuksiaan, ja keskustella siitä. Tämän toimen yhteydessä kerättyjä tietoja voidaan hyödyntää myös tulevaisuudessa kauppaneuvotteluissa. Kertomuksessa valotetaan myös hyödyllisellä tavalla sitä, missä määrin kehitysmaat hyötyvät EU:n kanssa tekemistään vapaakauppasopimuksista ja miten kehitysapu olisi räätälöitävä paremmin hiljattain ajan tasalle saatetun [kauppaa tukevan kehitysavun strategian](#) mukaisesti.

⁴ Yleiskatsaus kaikkiin EU:n tekemiin ja neuvottelemiin kauppasopimuksiin on saatavilla osoitteessa http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/december/tradoc_118238.pdf

⁵ Euroopan komission tiedonanto ”Kaikkien kauppa – Vastuullisempaa kauppa- ja investointipolitiikkaa”, COM(2015) 497 final.

⁶ Komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, 17. marraskuuta 2017; Bryssel, 9.11.2017, COM(2017) 654 final.

1.2 Tietoaineistot, joihin kertomus perustuu

Ellei toisin mainita, kertomuksessa esitetyt kaupp- ja investointivirtojen kehittymistä koskevat yleiset kaupan tilastot⁷ perustuvat 15. heinäkuuta 2018 saatavilla olleisiin Eurostatin tietoihin (COMEXT)⁸. Uusimmat saatavilla olevat vuotuiset tiedot ovat tavarakaupan osalta vuodelta 2017 ja palvelujen ja investointien osalta vuodelta 2016, ellei muuta mainita. Tullietuuksien käyttöastetta⁹ koskevat tilastot perustuvat tuojamaan keräämiin hallinnollisiin tietoihin. Tullietuuksien käyttöaste osoittaa, missä määrin kauppasopimuksen soveltamisalaan kuuluvassa kaupassa hyödynnettiin tullietuuksia. Tullietuuksien käyttöaste ilmentää kauppaetuuksia hyödyntäneen tuonnin tai viennin osuutta tullietuuksiin *oikeutetun* kumppanimaan tuonnin tai viennin kokonaisarvosta, ts. tullietuuksiin oikeutetun tuonnin tai viennin kokonaisarvoa jaettuna tuonnilla/viennillä, johon tosiasiaassa sovellettiin tullietuusjärjestelmää. Etuuskohteluun oikeutettuja tuonteja/vientejä on, jos myönnetyn etuuskohtelun mukainen tullimaksu on sovellettavaa suosituimmuustullia alhaisempi. Kauppaa, johon sovelletaan myöhemmin tullitonta suosituimmuuskohdetta, ei ole sisällytetty laskelmiin.

Vapaakauppasopimusta soveltavien kumppanimaiden EU:hun suuntautuvassa tuonnissa tullietuuksien käyttöaste perustuu Eurostatin lukuihin. Eurostat luo tariffeja ja kauppavirtoja yhdistämällä aineiston, josta komissio saa tietoja sekä kohtelusta, johon tuote on oikeutettu, että siitä, miten laajasti tätä etuuskohtelua käytetään. Saatu yhtenäinen ja johdonmukainen data-aineisto¹⁰ mahdollistaa vertailun kumppanimaiden ja vuosien välillä.

Toisaalta komissio hyödyntää kyseisen tuojana olevan kolmannen maan keräämiä hallinnollisia tietoja, kun se laskee tullietuuksien käyttöastetta vapaakauppasopimusta soveltaviin kumppanimaihin suuntautuvassa EU:n viennissä. Näitä tilastoja ei ole yhdenmukaistettu. Suoria vertailuja kumppanimaiden välillä tai EU:n tuonteihin olisi näin ollen pidettävä vain suuntaa-antavina. Tullietuuksien käyttöaste on laskettu vain, jos saatavilla on ollut riittävästi luotettavaa tietoa.

1.3 Kertomuksen laajuus ja rakenne

Tässä kertomuksessa esitetään ajantasainen katsaus vapaakauppasopimusten täytäntöönpanoon liittyvistä komission toimista ja esitetään tiivistetysti tärkeimmät tapahtumat niiden 35 tärkeimmän kauppasopimuksen alalla, joita 62 kumppanimaan kanssa on vuonna 2017 sovellettu ainakin muutaman kuukauden ajan (ks. taulukko 1). Tarkempaa tietoa kustakin yksittäisestä sopimuksesta esitetään tämän kertomuksen liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

⁷ Vapaakauppasopimusta soveltavan kumppanimaan tavaroiden ja palvelujen kauppavirtoja koskevat yleiset tilastot on esitetty komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

⁸ Keski-Amerikan kanssa tehdyn assosiaatiosopimuksen osalta Eurostatin tilastojen ja Keski-Amerikassa laadittujen tilastojen välillä on merkittäviä eroja. Johdonmukaisuuden vuoksi käytetään vain Eurostatin tietoja.

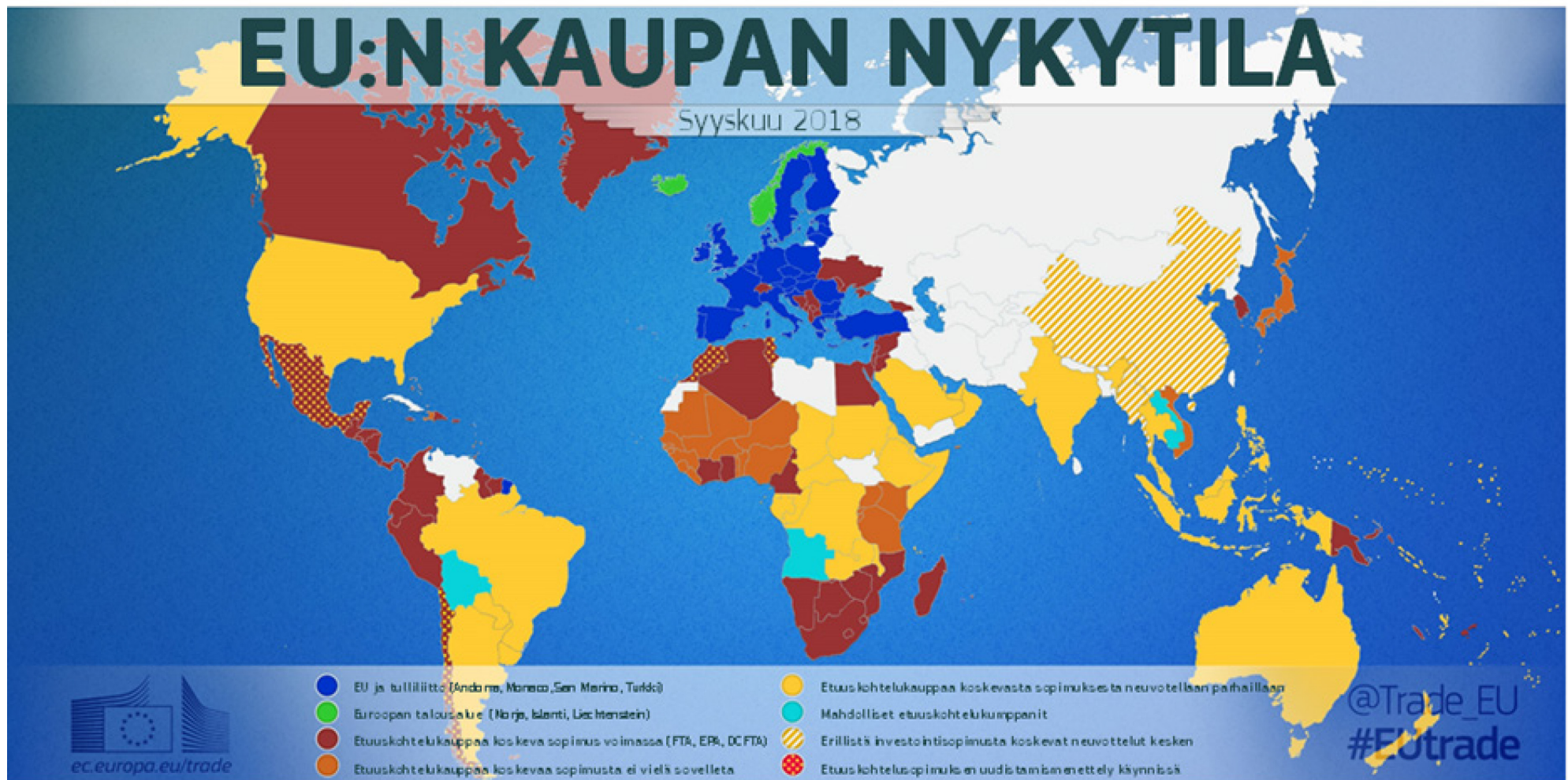
⁹ Liitteissä 1 ja 2 annetaan tietoa kumppanimaakohtaisesta tullietuuksien käyttöasteesta.

¹⁰ Jonkinlainen virhemarginaali on kuitenkin edelleen mahdollinen, sillä tiedot eivät sisällä tiettyjä muutoksia tuontien etuuskohtelussa, kuten tuojien hakemaa etuuskohtelua sen jälkeen, kun tuotteet on ilmoitettu tullille, eivätkä etuuskohtelun epäämistä tullissa tavaroiden jälkitarkastuksen jälkeen.

- Luvussa 2 esitetään yhteenveto tärkeimmistä sopimusten piiriin kuuluvista aloista ja tarkastellaan saavutettua edistystä sekä käydään läpi avoinna olevia kysymyksiä.
- Luvut 3–6 kattavat vapaakauppasopimusten kunkin ryhmän pääkohdat:
 - uuden sukupolven vapaakauppasopimukset (luku 3)
 - pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppa-alueet (luku 4)
 - ensimmäisen sukupolven vapaakauppasopimukset (luku 5) ja
 - talouskumppanuussopimukset (luku 6).
- Luvussa 7 tarkastellaan kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevien sitoumusten täytäntöönpanoa.
- Luvussa 8 arvioidaan vapaakauppasopimusten soveltamisalaan kuuluvaa maatalouselintarvikkeiden kauppaa.
- Luvussa 9 tarkastellaan komission käynnissä olevia toimia, joilla pyritään lisäämään tietoisuutta vapaakauppasopimuksista ja parantamaan niiden käyttöönottoa.
- Luvussa 10 esitetään tilannekatsaus oikeudelliseen täytäntöönpanoon.

EU:N KAUPAN NYKYTILA

Syyskuu 2018

2. TÄRKEIMMÄT HAVAINNOT LYHYESTI

2.1 Tausta

Vapaakauppasopimuksilla vauhditetaan merkittävästi markkinoiden avaamista sekä kauppaa ja investointeja edistävien toimintaolosuhteiden luomista. Kauppasopimusten ansiosta EU:n yritykset voivat lisätä vientejään ja tuontejaan, millä tuetaan EU:n bruttokansantuotteen (BKT) kasvua. Myös (EU:n ja kolmansien maiden) työllisyyden ja muualle maailmaan suuntautuvan EU:n viennin luoman lisäarvon välille on muodostunut selvä yhteys¹¹. Vapaakauppasopimuksissa on vahvistettu myös monia muita tavoitteita, jotka ovat sekä yleisluontoisia että kumppanimaalle tai -alueelle ominaisia. EU on sitoutunut varmistamaan, että kauppapolitiikalla edistetään myös arvojen toteutumista, kuten ihmisoikeuksien, työntekijöiden oikeuksien ja ympäristön suojelua sekä ilmastonmuutoksen vastaisia toimia.

Lisäksi itäisen naapuruston kumppaneiden eli Moldovan, Ukrainan ja Georgian kanssa muodostetuissa pitkälle menevissä ja laaja-alaisissa vapaakauppa-alueissa tukeudutaan voimakkaasti näiden maiden lainsäädännön asteittaiseen lähentämiseen EU:n säännöstöön. Talouskumppanuussopimukset Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) valtioiden kanssa ovat epäsymmetrisiä sopimuksia, joiden ansiosta kumppanimaamme voivat harjoittaa tuontia EU:n markkinoille tullitta ja kiintiöttä ja joita täydennetään teknisellä tuella ja kehitysaputoimilla. Länsi-Balkanin maiden kanssa tehdyissä sopimuksissa perustana on voimakas eurooppalainen näkökulma näihin EU-jäsenyyttä tavoitteleviin maihin.

Vapaakauppasopimuksen neuvotteluprosessia seuraa täytäntöönpanovaihe, jota on mukautettava siten, että varmistetaan kulloisenkin sopimuksen erityisten poliittisten tavoitteiden saavuttaminen. Hyödyllisiä päätelmiä voidaan tehdä vasta, kun sopimusta on sovellettu useita vuosia. Sopimusten vaikutusten tutkimiseksi komissio on tehnyt jälkiarvioinnit Chilen (2012) ja Meksikon (2016) kanssa tehdyille EU:n ensimmäisen sukupolven vapaakauppasopimuksille. Lisäksi pian saadaan valmiiksi seikkaperäinen analyysi EU:n ja Etelä-Korean välisestä ensimmäisen sukupolven vapaakauppasopimuksesta. Kanadan kanssa vuonna 2016 tehty laaja-alainen talous- ja kauppasopimus (CETA) oli uusi virstanpylväs sopimusten soveltamisalan ja sisällön osalta, mikä näkyy jatkossa myös sopimuksen täytäntöönpanossa.

Mitä kunnianhimoisempi ja kattavampi kauppasopimus on, sitä monimutkaisempaa on sen täytäntöönpano ja sitä enemmän resursseja täytäntöönpanoon tarvitaan. Siksi tärkeimpien vapaakauppasopimusten toiminnan säännöllinen ja järjestelmällinen seuranta on tänä päivänä entistäkin tärkeämpää. Kun tiedossa on, mikä nykyisissä sopimuksissamme toimii ja mikä ei, tästä voi olla hyötyä, kun uusista sopimuksista neuvotellaan ja vanhoja uudistetaan. Komissio korostaa näin ollen joustavaa siirtymistä neuvotteluvaiheesta täytäntöönpanovaiheeseen ja entistä parempaa valmistautumista ajankohtaan, jolloin uutta sopimusta aletaan soveltaa väliaikaisesti. Tämä on jo käynyt selväksi CETA-sopimuksen ja Japanin kanssa tehdyn talouskumppanuussopimuksen kohdalla. Vapaakauppasopimuksen tehokkaan täytäntöönpanon voidaan katsoa olevan osa kauppapolitiikan sykliä.

11 Ks. José M. Rueda-Cantuchen ja Nuno Sousan julkaisu helmikuulta 2016: "EU Exports to the World: Overview of Effects on Employment and Income" (EU:n vienti muualle maailmaan: vaikutukset työllisyyteen ja tulotasoon); http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/february/tradoc_154244.pdf

2.2 Tavarakauppa¹²

Vuonna 2017 vapaakauppasopimusten soveltamisalaan kuuluva EU:n kaupan arvo oli yhteensä 1 179 miljardia euroa, mikä on noin 32 prosenttia EU:n kokonaiskaupasta kolmansien maiden kanssa (noin 3 737 miljardia euroa kyseisenä vuonna). Vapaakauppasopimusten piirissä olevan kaupan alalla suurimmat kauppakumppanimme ovat Sveitsi (osuus EU:n ulkomaankaupasta 7 prosenttia), Turkki (4,1 prosenttia), Norja (3,4 prosenttia) ja Etelä-Korea (2,7 prosenttia). Vuonna 2017 EU:n tekemiin vapaakauppasopimuksiin perustuva kokonaistuonti oli noin 542 miljardia euroa ja kokonaisvienti noin 637 miljardia euroa.

Yleisesti ottaen tavarakauppa lisääntyi vuonna 2017. Tämä koskee erityisesti EU:n vientiä. Joissain tapauksissa EU:n vienti supistui, mikä näyttää johtuvan pääasiassa asianomaisen kumppanimaan talouteen vaikuttaneista ulkoisista tekijöistä¹³, ei niinkään ongelmista vapaakauppasopimuksen itsensä toiminnassa. Kauppavirtojen alakohtaisesta analyysistä kävi ilmi, että EU:n maatalouselintarviketuotteiden ja moottoriajoneuvojen vienti eräisiin uuden sukupolven vapaakauppasopimuksia soveltaviin kumppanimaihin kasvoi merkittävästi. Tietyillä aloilla, kuten kuljetuskalusto- tai konealalla, on silti vielä valtavasti käyttämättömiä mahdollisuuksia. Näillä aloilla viennin arvo ja mahdolliset tullisäästöt ovat verrattain suuria kaikissa EU:n jäsenvaltioissa ja vapaakauppasopimusta soveltavissa kumppanimaissa. Esimerkiksi kauppapolitiikan pääosaston hiljattain tekemän tutkimuksen mukaan EU:n vientiyritykset voisivat säästää vuosittain arviolta 15 miljardia euroa, jos ne hyödyntäisivät täysimääräisesti EU:n kahdeksantoista vapaakauppasopimuksen tarjoamat etuudet.¹⁴

2.3 Tullietuuksien käyttöasteet¹⁵

Tullietuuksien käyttöaste vapaakauppasopimuksia soveltavien kumppanimaiden tuonnissa EU:hun

Vuonna 2017 myönteistä kehitystä oli havaittavissa erityisesti Latinalaisen Amerikan maissa Chilessä ja Meksikossa sekä EFTA-kumppanimaissa Norjassa ja Sveitsissä, jotka pystyivät hyödyntämään paremmin EU:n myöntämiä vapaakauppasopimuksen mukaisia tullietuuksia. Vapaakauppasopimusta soveltavat Välimeren kumppanimaat hyödynsivät kiitettävästi vapaakauppasopimuksen mukaisia tullietuuksia, samoin kuin muutamat Andien maat, kuten Ecuador. Myönteinen suuntaus on näkyvissä myös Keski-Amerikan maissa, erityisesti El Salvadorissa ja Panamassa.

¹² Lähde: Eurostat

¹³ Kauppavirtoihin voivat vaikuttaa erityiset poliittiset ja geopolittiset näkökohdat sekä muut tekijät, jotka eivät välttämättä liity vapaakauppasopimusten täytäntöönpanoon.

¹⁴ Ks. Nilssonin ja Preillonin tutkimus (2018):
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/june/tradoc_156931.pdf

¹⁵ Käsitettä on selvennetty edellä luvussa 1.3. Liitteissä 1 ja 2 kerrotaan kumppanimaakohtaisesta tullietuuksien käyttöasteesta.

Tullietuuksien käyttöaste EU:n viennissä vapaakauppasopimuksia soveltaviin kumppanimaihin

Tullietuuksien käyttöasteen laskeminen EU:n viennissä vapaakauppasopimuksia soveltaviin kumppanimaihin on monissa tapauksissa yhä haastavaa, sillä tiedoissa tai niiden luotettavuudessa on puutteita. On huomattava, että viime vuoden tapaan tietoa tullietuuksien käyttöasteesta vapaakauppasopimuksia soveltaviin kumppanimaihin suuntautuvassa EU:n viennissä oli vaikea saada joistakin vapaakauppasopimusta soveltavista kumppanimaista, ja eräissä tapauksissa saadut tiedot vaikuttivat epäluotettavilta tai epäjohdonmukaisilta.¹⁶ Tämä johtuu siitä, että jokainen kumppanimaa käyttää omia menetelmiään tuontia koskevien tietojen keräämiseen ja tuonnista raportoimiseen. Joissakin tapauksissa tietojen riittämättömyys johtuu valmiuksien ja asiantuntemuksen puutteesta, kun taas jotkin maat ovat ilmoittaneet, etteivät ne kerää lainkaan tällaisia tietoja.

Komissio on tarkastellut asiaa kyseisten kumppanimaiden kanssa ja pyrkii edistämään säännöllistä tietojenvaihtoa osapuolten välillä vapaakauppasopimuksiin sisältyviä institutionaalisia rakenteita hyödyntäen. Uusimpiin vapaakauppasopimuksiin, CETA-sopimuksesta alkaen, sisällytetään sitova ehto kauppaa koskevien tietojen säännöllisestä vaihtamisesta.

Komission saatavilla olevien tietojen mukaan tullietuuksien käyttöaste parani EU:n viennissä useisiin vapaakauppasopimuksia soveltaviin kumppanimaihin. Tämä oli tilanne myös viennissä Etelä-Koreaan, missä tullietuuksien käyttöaste on kasvanut neljänä peräkkäisenä vuonna, sekä Georgiaan ja Chileen. Tullietuuksien käyttöaste EU:n viennissä suurimpaan vapaakauppasopimusta soveltavaan kumppanimaahamme Sveitsiin säilyi ennallaan noin 80 prosentissa. Myönteisestä kehityksestä huolimatta EU:n vientiyritykset voisivat hyödyntää vapaakauppasopimuksia vielä paljon laajemminkin. Komissio pyrkii lisäämään vapaakauppasopimusten hyödyntämistä EU:n yrityksissä toteuttamalla erilaisia toimenpiteitä, joiden tavoitteena on antaa ajantasaisempaa tietoa vaikeaselkoisista aiheista, kuten alkuperäsäännöistä, sekä niihin liittyviä käytännön ohjeita. Komissio pyrkii myös kehittämään markkinoillepääsyä koskevaa tietokantaa ja kaupan tukipistettä (Trade Helpdesk) tiiviissä yhteistyössä EU:n jäsenvaltioiden ja liike-elämän kanssa mukauttaakseen pk-yritysten tarpeisiin.

2.4 Palvelut ja investoinnit

Pitkälle tähtääviä ehtoja palveluista ja investoinneista on kaikissa uuden sukupolven vapaakauppasopimuksissa sekä pitkälle menevissä ja laaja-alaisissa vapaakauppa-alueita koskevissa sopimuksissa. Uusimmilla (kuten CETA-sopimuksella tai Japanin kanssa tehdyllä talouskumppanuussopimuksella) tuetaan sääntelykehyksen käyttöönottoa ja lujittamista, jotta palvelujen tarjoaminen helpottuisi kuluttajien suojelusta tinkimättä. CETA-sopimus ja EU:n vapaakauppasopimukset Singaporen ja Vietnamin kanssa sisältävät myös uudenaikaisia

¹⁶ Ilmoitettu etuuskohtelun piiriin kuuluva tuonti esimerkiksi koskee toisinaan tullinimikkeitä, jotka eivät ole lainkaan oikeutettuja etuuskohteluun. Toisinaan ilmoitetut kokonaistuonnit ja -viennit poikkeavat huomattavasti Eurostatin tiedoista. Komissio korjaa tällaisia epäjohdonmukaisuuksia poistamalla laskelmista sellaisten tullinimikkeiden kaupan, joihin ei kauppapolitiikan pääosaston ylläpitämän markkinoillepääsyä koskevan tietokannan mukaan sovelleta etuuskohtelua (esimerkiksi silloin, kun MFN = 0).

sijoitussuojaa koskevia määräyksiä. EU:n vapaakauppasopimukset menevät WTO-sopimusta pidemmälle, koska niillä vapautetaan investoinnit sekä palvelujen alalla että muilla talouden aloilla, valmistusteollisuus ja maatalous mukaan luettuina. Tämä tekee liiketoiminnan harjoittamisesta helpompaa EU:n palveluntarjoajille ja investoijille, sillä oikeusturva ja toimintaympäristön ennakoitavuus paranevat.

On kuitenkin todettava, että eriteltyjen tietojen puuttuessa on vaikeaa mitata täsmällisesti vapaakauppasopimusten vaikutusta palvelukauppaan ja suoriin ulkomaisiin investointeihin. Selkeän kuvan muodostaminen edellyttäisikin tarkempaa tutkimusta vapaakauppasopimusten vaikutuksista palvelualalla. Tähän mennessä merkittävimmät havainnot koskevat seuraavia asioita:

- ✓ Palvelukauppa on kasvanut Etelä-Korean, Kolumbian, Ecuadorin, Perun ja Keski-Amerikan kanssa tehtyjen uuden sukupolven vapaakauppasopimusten soveltamisalalla niiden voimaantulosta lähtien. Esimerkiksi Keski-Amerikan kanssa käyty palvelukauppa ylsi vuonna 2016 lähes 40 prosenttiin kokonaiskaupan arvosta, ja Panaman osuus kasvusta oli yli puolet.
- ✓ Vastaavanlainen noususuuntaus on nähtävissä Chilen ja Meksikon kanssa tehtyjen ensimmäisen sukupolven sopimusten osalta. Uudistetuilla sopimuksilla saadaan aikaan lisäparannuksia. Erityisesti Meksiko on sitoutunut pitämään palvelumarkkinansa EU:n palveluntuottajille avoimina myöntämällä kattavia ja pitkälle tähtääviä toimilupia.
- ✓ Välimeren alueen kumppanuusmaiden kanssa tehdyissä ensimmäisen sukupolven sopimuksissa on vain vähän investointeja ja palveluja koskevia määräyksiä, sillä niissä päähuomio on tavarakaupassa. Palvelukauppa ja investoinnit ovat kehittyneet yleisesti ottaen myönteisesti, vaikka eräissä maissa maiden matkailualan palvelut ovat supistuneet epävakaan tilanteen tai turvallisuusongelmien vuoksi.
- ✓ EU:n yritysten Sveitsissä ja Sveitsin EU:ssa tarjoamien palvelujen kaupan arvo kasvaa nopeasti, ja kauppataase on EU:n hyväksi positiivinen.
- ✓ Ukrainassa ja Moldovassa pitkälle menevien ja laaja-alaisten vapaakauppasopimusten soveltamisalaan kuuluva palvelukauppa ja investoinnit elpyivät jälleen taloudellisen ja poliittisen kriisikauden jälkeen ja jatkoivat kasvuaan vuonna 2016. Georgiassa ei vielä päästy samaan.
- ✓ Voimassa olevista talouskumppanuussopimuksista ainoastaan Karibian kanssa tehty sopimus kattaa palvelut, investointien vapauttamisen ja muut kauppaan liittyvät aiheet, kun taas muut talouskumppanuussopimukset sisältävät uudelleentarkastelulausekkeita (ns. rendez-vous-lausekkeita) näistä aiheista myöhemmin käytäviä neuvotteluja varten.

2.5 Saavutettu edistys ja tärkeimmät avoimet kysymykset

Vapaakauppasopimusten institutionaalista kehystä hyödyntämällä komissio pyrkii käsittelemään konkreettisia ongelmia kumppanimaiden kanssa. Näin toimittiin myös vuonna 2017¹⁷. Tärkeimpiä saavutuksia ja avoinna olevia kysymyksiä ovat muun muassa seuraavat:

Terveysteen ja kasvinsuojeluun liittyvät toimenpiteet

- ✓ Chile avasi markkinansa EU:n naudanlihalle eli poisti loput jäljellä olevat leikattua lihaa koskevat kaupan esteet ja mukautti vientiin liittyvän terveystodistuksen ehtoja.
 - ✓ Peru myönsi lähes rajoittamattoman markkinoille pääsyn EU:n maitotuotteille.
 - ✓ Kolumbia, Costa Rica ja Panama kehittivät terveyteen ja kasvinsuojeluun liittyviä menettelyjä, esimerkiksi EU:n laitosten ennakkoluettelointia.
 - ✓ Moldova hyväksyi terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan strategian ja aloitti sen toimeenpanon, ja Georgia hyväksyi lainsäädäntöä koskevan etenemissuunnitelman.
-
- EU ei voi edelleenkään viedä naudanlihaa Etelä-Koreaan. Tämä aihe otettiin jälleen esille terveyttä ja kasvinsuojelua käsittelevässä komiteassa 6. syyskuuta 2017.
 - Kolumbiassa on edelleen käytössä muutamia raskaita terveyteen ja kasvinsuojeluun liittyviä menettelyjä kasvituotteiden alalla. Perussa lihatuotteiden yhdenmukaistettujen tuontitodistusten hyväksymisen alalla edistyi vain vähän.
 - Muutamien pitkälle menevään ja laaja-alaiseen vapaakauppa-alueeseen kuuluvien kumppanimaiden, kuten Georgian, on kehitettävä edelleen institutionaalisia valmiuksiaan elintarviketurvallisuuden valvonnassa. Moldovan on parannettava laboratoriodiagnoosivalmiuksiaan eläintautien seurantaan ja valvontaa varten.

Kaupan tekniset ja hallinnolliset esteet

- ✓ Meksiko poisti terveystuotteiden ja maatalouskemikaalien rekisteröintiä ja hyväksyntää koskevat esteet.
 - ✓ Turkki poisti vientirajoitukset kupari- ja alumiiniromulta sekä paperituotteet tuontivalvontajärjestelmänsä soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden luettelosta.
 - ✓ Kolumbia muutti lainsäädäntöään luodakseen tasapuoliset toimintaedellytykset niin kotimaisten kuin maahantuotujenkin alkoholijuomien tuonnille ja myynnille sekä ilmoitti, että se aikoo tehdä toimintaedellytyksistä tasapuoliset myös maahantuotujen kuorma-autojen osalta. Nämä sitoumukset on kuitenkin vielä pantava täytäntöön.
-
- Ukraina jatkoi puutavaran vientikieltoa, ja valmisteilla oleva metsätaloutta koskeva lainsäädäntö, jolla oli tarkoitus poistaa tämä kaupan rajoitus, edistyi vain vähän.

¹⁷ Ks. myös komission vuonna 2018 laatima kertomus kaupan ja investointien esteistä:
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/june/tradoc_156978.pdf

- Eräät Välimeren alueen maat, esimerkiksi Algeria, Egypti, Marokko ja Tunisia, soveltavat teollisuustuotteisiin hankalia rekisteröintijärjestelmiä, sertifiointimenettelyjä, teknistä valvontaa satamissa ja kuljetusta edeltäviä tarkastuksia, tai niiden julkisissa tarjouskilpailuissa on paikallista sisältöä koskevia ehtoja.
- Turkissa kauppaa rajoittavia toimenpiteitä olivat EU:n traktorivientiin kohdistuva syrjintä, nahkatuotteiden vientirajoitukset sekä Turkin lokalisointipolitiikka lääkealalla.

Maantieteelliset merkinnät

- ✓ EU:n maantieteellinen merkintä *Prosecco* ja vastaava kansainvälinen tavaramerkki ovat nyt Moldovassa laillisesti suojattuja
- Etelä-Koreassa uusien EU:n maantieteellisten merkintöjen lisäämisessä vapaakauppasopimuksella suojattujen merkintöjen luetteloon on ollut hankaluuksia.

Julkiset hankinnat

- ✓ Ukraina hyväksyi julkisia hankintoja koskevan kattavan etenemissuunnitelman, joka on uusi askel kohti avoimempaa julkista hankintajärjestelmää.
- Eräissä itäisen kumppanuuden maissa avoimuuden puute estää toistaiseksi EU:ssa toimivien kilpailijoiden hyötymisen sikäläisten hankintamarkkinoiden avautumisesta.

Liiketoimintaympäristö, investoinnit ja pk-yritysten markkinoillepääsy

- ✓ Meksiko paransi suorien ulkomaisten investointien saatavuutta poistamalla ulkomaisen pääoman osuutta koskevat rajoitukset televiestintä-, energia- ja vakuutuslaitosten kaltaisilta keskeisiltä toimialoilta.
- ✓ Euro-Välimeri-alueella useat maat pyrkivät investointilainsäädäntöään muuttamalla houkuttelemaan lisää suoria ulkomaisia investointeja. Esimerkiksi Egyptissä ja Tunisiassa tuli voimaan uusi investointilaki, Algeriassa muutettiin investointilainsäädäntöä, Palestiinassa hyväksyttiin useita investointi-ilmapiiirin kohentamiseen tähtäviä lakiesityksiä ja Jordaniassa ja Marokossa perustettiin uusia investointien kehittämiseen keskittyviä elimiä. Toimenpiteiden onnistumisen kannalta keskeistä on niiden tehokas täytäntöönpano.

- Korruptio ja huono hallinto haittasivat edelleen EU:n yritysten toimintaa eräissä Länsi-Balkanin maissa ja itäisissä naapurimaissa.

3. UUDEN SUKUPOLVEN VAPAAKAUPPASOPIMUKSET: ETELÄ-KOREA, KOLUMBIA–ECUADOR–PERU, KESKI-AMERIKA, KANADA

Tässä kertomuksessa uuden sukupolven vapaakauppasopimuksilla tarkoitetaan vuoden 2006 jälkeen tiettyjen kolmansien maiden kanssa neuvoteltuja kattavia vapaakauppasopimuksia. Voimassa olevista sopimuksista tähän ryhmään kuuluvat Etelä-Korean, Kolumbian, Perun ja Ecuadorin, Keski-Amerikan ja Kanadan kanssa tehdyt vapaakauppasopimukset. Tällaiset sopimukset ovat yleensä laajempia kuin tullimaksujen alentamista ja tavarakauppaa koskevat sopimukset, sillä ne kattavat myös palvelut ja julkiset hankinnat. Etelä-Korean ja Kanadan kanssa tehdyt sopimukset sisältävät myös määräyksiä investointien vapauttamisen tehostamisesta, ja CETA kattaa lisäksi investointisuoja (jota ei vielä sovelleta väliaikaisesti) sekä sääntely-yhteistyön. Kauppaa ja kestävä kehitystä koskevat yhtenäiset määräykset ovat keskeinen osa kaikkia vuoden 2010 jälkeen tehtyjä uuden sukupolven kauppasopimuksia.

3.1 EU:n ja Etelä-Korean välinen vapaakauppasopimus

Kaupan kehitys ja tullietuuksien käyttö

Vapaakauppasopimusta on sovellettu seitsemän vuoden ajan. EU:n ja Etelä-Korean välinen kauppa oli vuoteen 2017 ulottuneella jaksolla kasvanut voimakkaammin (keskimäärin 5,7 prosenttia vuodessa kuluneen seitsemän vuoden ajan) kuin EU:n ja kolmansien maiden välinen kauppa yleensä (3,8 prosenttia), ja vapaakauppasopimus oli keskeinen tekijä tässä kehityksessä. EU:n tuonti kasvoi EU:n vientiä voimakkaammin, ja kasvua tuki EU:n talouden elpyminen ja voimakas kotimainen kysyntä.

Moottoriajoneuvojen vienti EU:sta Etelä-Koreaan kasvoi jälleen 7,3 prosenttia vuonna 2016 koetun 7,5 prosentin notkahduksen jälkeen.

Maatalouselintarvikkeissa EU:n vienti Etelä-Koreaan kasvoi 10 prosenttia ja EU:n tuonti Etelä-Koreasta 11 prosenttia. Tämä ylitti EU:n maatalouselintarvikkeiden viennin ja tuonnin yhteenlasketun kasvun kaikissa vapaakauppasopimusta soveltavissa kumppanimaissa, joissa vienti kasvoi 4 prosenttia ja tuonti 5 prosenttia. EU:n vientiyritykset hyödynsivät myös herkkien maataloustuotteiden tariffikiintiöitä¹⁸ enemmän kuin kahtena edellisena vuotena.

Vuonna 2017 EU kirjasi 2,6 miljardin euron ylijäämän Etelä-Korean kanssa käytävässä maatalouselintarvikkeiden kaupassa. Vuosina 2010–2017 EU:n maatalouselintarvikkeiden vienti Etelä-Koreaan on kasvanut 113 prosenttia ja tuonti Etelä-Koreasta 212 prosenttia (joskin lähtötaso oli varsin matala, ja euromääräisesti tuonti kasvoi 65 miljoonasta 203 miljoonaan euroon).

Tullietuuksien käyttöaste Etelä-Koreaan suuntautuvassa EU:n viennissä oli 74,3 prosenttia, joka on korkein koskaan saavutettu luku. Tullietuuksien käyttöaste kasvoi hieman myös Etelä-Korean viennissä EU:hun 87 prosentista vuonna 2016 88 prosenttiin vuonna 2017.

EU:n Etelä-Korean kanssa käymän palvelukaupan osuus EU:n ulkopuolelle suuntautuvasta palvelukaupasta on noin 1 prosentti. Vuosina 2010–2016 EU:n palveluvienti kasvoi 70 prosenttia. Vuonna 2016 EU:n vienti supistui 3,6 prosentilla ja tuonti EU:hun 3,3 prosentilla.

¹⁸ Tariffikiintiöillä asetetaan suojatun kotimaisen tuotteen tuonnille tietyksi ajaksi määrällinen raja-arvo. Raja-arvon ylittävään tuontiin sovelletaan korkeampia tulleja.

vuoteen 2015 verrattuna. Samana ajanjaksona EU:hun suuntautuneet suorat ulkomaiset sijoitukset kasvoivat 46 prosenttia ja EU:n tekemät suorat ulkomaiset sijoitukset (EU:n sijoitukset Etelä-Koreaan) 34 prosenttia.

Korealaiset janoavat italialaisia viinejä

Col d'Orcian viinitila on tuottanut viiniä Toscanassa vuodesta 1890 lähtien, ja se on tunnettu alueelle tyypillisestä Brunello di Montalcino -viinistään. Col d'Orcia on vienyt viiniään eri puolille maailmaa 45 vuoden ajan hyödyntämällä EU:n kauppasopimuksia. Col d'Orcialla on erityisen vahva markkina-asema Etelä-Koreassa, sillä EU:n ja Korean välisen vapaakauppasopimuksen myötä tullit on poistettu, minkä ansiosta yritys voi tarjota tuotteitaan huomattavasti entistä kilpailukykyisempään hintaan. Col d'Orcia vie nyt Etelä-Koreaan yli 1 500 pulloa viiniä vuodessa.

Ruotsalainen nanotekniikkayritys Insplorion valloittaa Koreaa

Ruotsalainen Insplorion käyttää uutta nanoteknologiaa tuottaakseen korkean suorituskyvyn akkutunnistimia, ilmanlaadun tunnistimia ja tutkimuslaitteita. Insplorionin kehittämällä tekniikalla mitataan ja seurataan ilmansaasteita ja lisätään energiakapasiteettia erityisesti parantamalla latausastetta ja alentamalla kustannuksia. Insplorionin ratkaisujen sovelluskohteet vaihtelevat sähköajoneuvojen toimintamatkan pidentämisestä edullisempaan energian varastointiin ja akkujen turvallisuuden parantamiseen. Etelä-Korean kaltaisten maiden kaupungistumisen ja ilmansaasteiden lisääntymisen vuoksi kilpailukykyisten ilmanlaadun tunnistinten tarve on kasvanut valtavasti. EU:n ja Korean välisen vapaakauppasopimuksen myötä Insplorionin on nyt huomattavasti helpompaa myydä tutkimusvälineitään Korean akkuvalmistajille. Sopimuksella tuetaan myös Insplorionin ja sen korealaisten kumppaneiden välistä strategista yhteistyötä, jolla on ratkaiseva merkitys innovoinnin edistämiseksi.

EU:n kauppasopimuksella turvataan Saksan teknisen alan työpaikkoja

Vuonna 1775 perustettu Kolbus on Saksassa, Nordrhein-Westfalenissa toimiva yritys, joka on erikoistunut kirjansidonta- ja paperinkäsittelykoneisiin. EU:n ja Etelä-Korean välisen vapaakauppasopimuksen ansiosta saksalaisvalmistaja on löytänyt kannattavat markkinat Etelä-Koreasta. Vuoden 2015 jälkeen Kolbusin vienti Etelä-Koreaan on kaksinkertaistunut. Ratkaisevaa Kolbusin menestyksessä on ollut se, että sopimuksella tullimaksut on leikattu 8 prosentista nollaan, jolloin yhden koneen hinnasta lähtee pois vähintään 25 000 euroa. Koneet ovat Saksan toiseksi tärkein vientituote, ja niiden viennin kokonaisarvo on noin 3,14 miljardia euroa. Suurin ryhmä ovat moottoriajoneuvot, joiden viennin arvo on 6 miljardia euroa vuodessa.

Työntekijöiden oikeudet

Komissio toisti painokkaasti Etelä-Korean uudelle hallitukselle, että se on syvästi huolissaan työntekijöiden oikeuksia koskevien vapaakauppasopimuksen sitoumusten noudattamisesta.

Esiin nostettiin muun muassa se, että Korea on edistynyt riittämättömästi työlainsäädäntöä koskevissa uudistuksissa, joita tarvitaan sen varmistamiseksi, että maa noudattaa yhdistymisvapautta ja työehtosopimusneuvotteluiden käymistä koskevia periaatteita. Lähtökohtana on Korean jäsenyys Kansainvälisessä työjärjestössä ILO:ssa sekä neljän jäljellä olevan ILO:n keskeisen yleissopimuksen¹⁹ ratifiointi. Komissio toi esiin myös [Euroopan parlamentin mietinnössä²⁰](#) esitetyt ja kansalaisyhteiskunnan esiin tuomat vaatimukset aloittaa muodollinen riitojenratkaisumenettely kauppaa ja kestävää kehitystä koskevan luvun osalta.

EU:n toimien seurauksena Etelä-Korea on hiljattain ilmoittanut EU:lle toimista, jotka sen hallinto aikoo toteuttaa maan sisällä ratifioidakseen loput ILO:n yleissopimukset (ks. [yhteenveto keskusteluista kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevän komitean kuudennessa kokouksessa](#)). Etelä-Korea aikoo toteuttaa tarvittavat oikeudelliset muutokset ennen kuin se ryhtyy noudattamaan ILO:n yleissopimuksia. Etelä-Korea on jo toteuttanut osan EU:lle ilmoittamistaan toimista, ja komissio seuraa kehitystä jatkossakin tarkoin ja reagoi Etelä-Korean toimiin tarpeen mukaan.

EU:n ja Etelä-Korean välisen vapaakauppasopimuksen jälkiarviointi

Tiedonantonsa ”Kaikkien kauppa” mukaisesti komissio valmistelee parhaillaan ensimmäistä seikkaperäistä jälkiarviointia EU:n ja Etelä-Korean välisen vapaakauppasopimuksen toimivuudesta. Saatujen kokemusten perusteella voidaan parantaa muiden neuvotteluvaiheessa olevien vapaakauppasopimusten muotoilua ja hiljattain tehtyjen vapaakauppasopimusten täytäntöönpanoa.

3.2 EU:n sekä Kolumbian, Ecuadorin ja Perun väliset kauppasopimukset

Kolumbian ja Perun kanssa tehdyn kauppasopimuksen viides täytäntöönpanovuosi on sujunut hyvin. Sopimuksella vakautettiin olosuhteita, sillä perushyödykkeiden hintojen lasku oli johtanut Andien yhteisön maiden talouden heikkenemiseen vuosina 2015–2016. Sopimuksella on luotu merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia, joita molempien osapuolten yritykset hyödyntävät kasvavassa määrin. Vuoden 2017 tammikuussa Ecuador liittyi Kolumbian ja Perun kanssa tehtyyn sopimukseen.

¹⁹ Yleissopimus nro 87, joka koskee järjestäytymisvapautta, yleissopimus nro 98, joka koskee järjestäytymisoikeutta ja kollektiivista neuvotteluoikeutta, yleissopimus nro 29, joka koskee pakkotyötä, ja yleissopimus nro 105, joka koskee pakkotyön poistamista.

²⁰ Euroopan parlamentin päätöslauselma 18. toukokuuta 2017 Euroopan unionin ja Korean tasavallan välisen vapaakauppasopimuksen täytäntöönpanosta (2015/2059(INI)).

Sopimuksella oli hyvin myönteinen vaikutus pk-yrityksiin. Esimerkiksi Kolumbian tilastojen mukaan vuonna 2017 yhteensä 1 155 kolumbialaista yritystä harjoitti vientiä EU:hun. Näistä 328 oli pk-yrityksiä ja 582 mikroyrityksiä. Luvuista puuttuvat kaivosalan yritykset.

Kaupan kehitys ja tullietuuksien käyttö

Vuonna 2015 ja 2016 havaittu suuntaus kääntyi vuonna 2017, kun kaikki kolme kumppanimaata ilmoittivat EU:n kanssa käytävän kahdenvälisen kaupan kasvaneen – Kolumbiassa kasvua oli 7 prosenttia, Perussa 16 prosenttia ja Ecuadorissa vaikuttavat 20 prosenttia jo sopimuksen ensimmäisenä täytäntöönpanovuonna.

Tullietuuksien käyttöaste EU:hun suuntautuvassa tuonnissa pysyi vakaana, ja se oli Kolumbiassa 97 prosenttia, Perussa 96 prosenttia ja Ecuadorissa 97 prosenttia. Vuonna 2017 tullietuuksien käyttöaste EU:n viennissä Kolumbiaan oli 68 prosenttia, eli se laski hienoisesti vuoden 2016 71 prosentista. Vastaavat luvut olivat 52 prosenttia Perun ja 42 prosenttia Ecuadorin osalta.

EU:n maataloustuotteiden vienti kolmeen Andien kumppanimaahan jatkoi kasvuaan, ja viennin odotetaan lisääntyvän edelleen, kun terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskeva luku on pantu kaikilta osin täytäntöön. Kolumbia ja Peru ovat parantaneet tariffikiintiöidensä käyttöä vuonna 2017, ja sama koskee myös EU:n vientiyrityksiä. Sopimukseen juuri liittyneen Ecuadorin osalta tariffikiintiöiden käyttö on molemmin puolin yhä vähäistä. Banaaneja koskeva vakautusmekanismi laajennettiin vuonna 2017 koskemaan Ecuadoria. Maatalousalan lisäksi useat muut teollisuusalat, kuten lääkeala sekä kone- ja moottoriajoneuvoala, ovat hyötäneet markkinoillepääsyn helpottumisesta.

Palvelukauppa säilyi melko vakaana, ja EU:n kauppataase oli selvästi ylijäämäinen kaikkien kumppanimaiden kanssa. EU on edelleen suurin ulkomainen investoija Kolumbiassa ja Perussa. EU:n Ecuadoriin tekemien suorien ulkomaisten investointien määrä on edelleen vähäinen, mikä johtuu sääntelyn ja oikeudellisten menettelyiden monimutkaisuudesta sekä puutteista sopimusten oikeudellisessa täytäntöönpanossa.

Perulaiset ja kolumbialaiset hedelmät ovat luxemburgilaisen yrityksen kasvun ainekset

Luxemburgissa päätoimipaikkaansa pitävän Harald-Sven Sontagin yritys TUKI valmistaa ja myy eksoottisista hedelmistä tehtyjä juomia Luxemburgissa, Belgiassa, Ranskassa ja Saksassa. Sontagin mehut ovat korkealaatuisia luonnontuotteita, joissa käytetään Kolumbiasta tuotuja hedelmiä, kuten guanabanaa, luloa ja mora de Castilla -vatukkaa. Luxemburgin ulkopuolelle tapahtuva myynti muodostaa 20 prosenttia liikevaihdosta, ja Harald-Svenin tavoitteena on kaksinkertaistaa myyntiluvut.

Suosion kasvun vuoksi tarvitaan yhä enemmän hedelmiä, ja EU:n kauppasopimuksen avulla TUKI suunnittelee nyt hankkivansa hedelmiä suoraan kolumbialaisilta tuottajilta. Suorat ostot auttavat Harald-Sveniä laajentamaan liiketoimintaansa edelleen.

Itävallassa tehty köysirata Bogotáan

Doppelmayr oli alussa vain pieni työpaja Vorarlbergin osavaltiossa Itävallassa. Nyt siitä on tullut maailman johtava köysiratavalmistaja. EU:n ja Kolumbian välisen vapaakauppasopimuksen myötä Doppelmayr on laajentanut toimintaansa Etelä-Amerikkaan. Sopimuksen tuloksena Doppelmayr on rakentanut köysiradan, joka kuljettaa 2 600 henkilöä tunnissa. Se on tarkoitus liittää osaksi Bogotáan julkisen liikenteen järjestelmää vuonna 2018. Doppelmayrin menestys hyödyttää paikallisia itävaltalaisia toimittajia, sillä Wolfurtin kunnan ympäristöön sijoittautuneiden yritysten kanssa tehtyjen sopimusten arvo on yli 50 miljoonaa euroa. Doppelmayr tuo Vorarlbergiin joka vuosi noin 158 miljoonaa euroa, ja sen itävaltalaisilta yrityksiltä tekemien tilausten arvo on 325 miljoonaa euroa vuodessa.

EU:n ja Kolumbian välinen vapaakauppasopimus nosti Kaeser Kompressorenin lentoon

Saksan Baijerissa kotipaikkaansa pitävä KAESER Kompressoren on keskisuuri perheyriutus, joka perustettiin 100 vuotta sitten. Se valmistaa paineilmajärjestelmiä Coburgissa (Baijeri) ja Gerassa (Thüringen) sijaitsevilla tehtaillaan. Yritys työllistää nykyään 6 000 henkilöä maailmanlaajuisesti ja vie 90 prosenttia tuotannostaan eri puolille maailmaa. EU:n ja Kolumbian tekemän kauppasopimuksen ansiosta Kaeser on pystynyt kasvattamaan Kolumbiassa sijaitsevaa osakkuusyhtiötään Kaeser Compresoresia. Tämä johtuu erityisesti asteittain alenevista tuontitariffeista, jotka poistuvat kokonaan vuonna 2019. Compresores de Colombia työllistää 200 henkilöä.

”EU:n ja Kolumbian väliseen kauppasopimukseen perustuvien alennettujen tuontitullien ansiosta yritys on onnistunut kasvattamaan merkittävästi myyntiään Kolumbian kasvavilla markkinoilla”, kertoo KAESER Compresores de Colombian toimitusjohtaja Nelson Lopez.

Täytäntöönpanon edistyminen ja avoimet kysymykset

Vuonna 2017 nähtiin useita myönteisiä edistysaskeleita. EU:n WTO:ssa esittämän vaatimuksen jälkeen Kolumbia poisti käytöstä alkoholin tuontirajoitukset muuttamalla väkeviä alkoholijuomia koskevaa lainsäädäntöään. Samassa yhteydessä Kolumbia ilmoitti luovansa tasapuoliset toimintaedellytykset maahan tuotavien raskaiden kuorma-autojen osalta, mutta näitä sitoumuksia ei ole vielä pantu täytäntöön. Lisäksi Kolumbia selvensi vapaakauppasopimuksen julkisia hankintoja koskevan liitteen mukaisia sitoumuksiaan, joilla pyritään helpottamaan EU:n yritysten osallistumista paikallisen tason tarjouskilpailuihin. Peru myönsi maitotuotteille lähes rajoittamattoman markkinoillepääsyn.

Komission ja sen kumppaneiden kauppakomiteassa tarkastelemaan avoinna oleviin kysymyksiin lukeutuvat Kolumbian kaupan tekniset esteet ja Perussa ilmenevä verosyrjintä,

joka ilmenee Piscoon sovellettavana veroetuuskohteluna, mikä johtaa tuontialkoholin syrjintään. EU:n maatalouselintarvikkeiden vientiin kohdistuu edelleen rajoituksia, jotka johtuvat Ecuadorissa sovellettavista raskaista pakollisista tuontilupamenettelyistä ja tariffikiintiöitä koskevista sattumanvaraisista rajoista. EU pyrkii edelleen saamaan kaikki kolme vapaakauppasopimusta soveltavaa Andien kumppanimaata hyväksymään sen, että kolmannen maan kautta kulkevat alkuperätuotteiden lähetykset jaetaan osalahetyksiksi.

Työntekijöiden oikeudet ja ympäristöoikeudet

Vapaakauppasopimusta soveltavat EU:n Andien kumppanimaat suhtautuvat yhä avoimemmin keskusteluihin kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevassa luvussa esitettyjen työntekijöitä ja ympäristöä koskevien määräysten täytäntöönpanosta. EU osallistui yhteistyötoimiin kaikkien kolmen kumppanimaan kanssa. Niihin sisältyivät työsuojelutarkastuksiin ja työsuhteiden virallistamiseen liittyvät toimet Perun kanssa sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen (CITES) täytäntöönpanoon, kiertotalouteen ja yritysten yhteiskuntavastuuseen liittyvät toimet Kolumbian kanssa. Ecuadorin kanssa toteutettiin koko vuoden ajan toimia, joilla pyrittiin lisäämään tietoisuutta ja lujittamaan valmiuksia kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevan luvun täytäntöönpanon alkuvaiheen tueksi.

Kaikkien kolmen vapaakauppasopimusta soveltavan Andien kumppanimaan on vielä ratkaistava merkittäviä haasteita. Perun on parannettava merkittävästi kansallisia kuulemisjärjestelyjään ja vauhditettava toimiaan keskeisten velvoitteidensa täyttämiseksi. Kolumbia vastasi kansalaisjärjestöjensä toistuviin vaatimuksiin perustamalla sisäisen neuvoo-antavan ryhmän, jolla se täydentää käytössä olevia kuulemisjärjestelyjään. Ecuadorin kanssa on toteutettu rakentavia toimia kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevan luvun ensimmäisenä täytäntöönpanovuonna, ja toiminnassa keskitytään nyt konkreettisiin kysymyksiin.

3.3 EU:n ja Keski-Amerikan välinen assosiaatiosopimus

Kaupan kehitys ja tullietuuksien käyttö

EU:n ja kuuden Keski-Amerikan maan (Panaman, Costa Rican, Hondurasin, Guatemalan, Nicaraguan ja El Salvadorin) välisen assosiaatiosopimuksen osana tehty vapaakauppasopimus on viisi vuotta voimaantulonsa jälkeen saanut uutta puhtia, sillä vuonna 2017 EU:n ja Keski-Amerikan väliset kauppavirrat kasvoivat 7,2 prosenttia.

Keski-Amerikan maiden ja EU:n välisten kauppavirtojen arvo oli 11 miljardia euroa, minkä lisäksi sopimuksella ja sen institutionaalisella kehityksellä sekä alueella toteutetuilla EU:n ohjelmilla on edistetty Keski-Amerikan alueellista taloudellista yhdentymistä. Alueelta EU:hun suuntautuva tuonti on kasvanut vakaasti viidessä alueen kuudesta maasta. EU:n vienti Keski-Amerikkaan kasvoi yleisesti, joskin vaatimattomammin.

Tariffikiintiöiden hyödyntämisessä tapahtui kehitystä vuonna 2017 molemmilla alueilla, mutta kehitys keskittyi tiettyihin tuotteisiin. Keski-Amerikka käytti kokonaan sokerin ja pullottamattoman rommin kiintiöt, ja EU:n vientiyritykset kehittivät tariffikiintiöidensä hyödyntämistä etenkin maitojauheen osalta, jonka kiintiöstä hyödynnettiin 91 prosenttia.

Tullietuuksien käyttöaste Keski-Amerikan tuonnissa EU:hun oli jälleen korkea, keskimäärin 95 prosenttia. Saatavilla ei ollut tietoja, joiden perusteella olisi voitu laskea tullietuuksien käyttöaste EU:n viennissä Keski-Amerikkaan.

Alueiden välinen palvelukauppa jatkoi kasvuaan sekä absoluuttisesti että suhteellisesti tarkasteltuna, ja vuonna 2016 se oli lähes 40 prosenttia kokonaiskaupasta. Yli 60 prosenttia EU:n viennistä alueelle ja yli 60 prosenttia koko palvelukaupasta suuntautuu Panamaan.

EU:n investoinnit alueelle säilyivät suhteellisen korkealla tasolla. Esimerkiksi vuonna 2016 EU:sta Keski-Amerikkaan tehtyjen suorien ulkomaisten investointien kanta oli vähintään kaksinkertainen verrattuna Kolumbiaan tai Peruun, vaikka kaupan arvo oli vastaava tai pienempi. Lukema oli lähempänä EU:sta Argentiinaan tehtyjen suorien ulkomaisten sijoitusten kantaa, vaikka Argentiinan ja EU:n välinen kauppavirta vuonna 2016 oli 50 prosenttia suurempi.

Työntekijöiden oikeudet ja ympäristöoikeudet

Kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevan luvun täytäntöönpanossa saavutettiin yksi virstanpylväs, kun kaikkiin Keski-Amerikan maihin perustettiin sisäinen neuvoa-antava ryhmä. EU rahoitti jälleen erilaisia alueen kattavia toimia, jotka toteutettiin muun muassa ILO:n, OECD:n ja paikallisen kansalaisyhteiskunnan kanssa ja joissa keskityttiin yritysten yhteiskuntavastuun ja vastuullisen yritystoiminnan kaltaisiin tärkeisiin kysymyksiin. Toimintaan kuului myös asiantuntijoiden tapaamisia. EU antoi rahoitusta ILO:n alueelliselle toimistolle tukeakseen ILO:n keskeisten yleissopimusten tehokasta täytäntöönpanoa El Salvadorissa ja Guatemalassa.

Täytäntöönpanon edistyminen ja avoimet kysymykset

Pitkän ja työlään prosessin päätteeksi assosiaatiokomitea sopi vuonna 2018 molempia osapuolia tyydyttävästä periaateratkaisusta, jolla on tarkoitus valmistella Kroatian täysimääräistä liittymistä kauppasopimukseen. Liittymisen voimaantulon ehtona on tarvittavien oikeudellisten edellytysten toteutuminen.

Assosiaatiokomitea tarkasteli hiljattain myös ongelmaa, joka syntyy siitä, että Keski-Amerikan kumppanimaiden toimittamat tiedot ovat liian puutteellisia, jotta niiden perusteella voitaisiin laskea tullietuuksien käyttöaste EU:n viennissä Keski-Amerikkaan. Markkinoillepääsyä tarkastelevan alakomitean tehtäväksi annettiin etsiä ongelman taustalla olevat syyt ja esittää mahdollisia ratkaisuja puutteiden korjaamiseksi.

Espanjalainen kalanjalostusyritys ui EU:n ja Keski-Amerikan välisen vapaakauppasopimuksen vanavedessä

Grupo Calvo on espanjalainen yrityskonserni, joka toimialoja ovat kalastus, kalanjalostus ja säilykkeiden jakelu. Se aloitti toimintansa pienenä säilyketehtaana Galiciassa sijaitsevassa Carballon kaupungissa ja on kasvanut ajan myötä kansainväliseksi elintarvikekonserniksi. Grupo Calvo toimii nykyään yli 70 maassa ja työllistää yli 5 000 henkilöä. Yksi sen tärkeimmistä markkinoista on Keski-Amerikassa, missä liikevaihto on suurinta Costa Ricassa ja sen jälkeen Panamassa ja El Salvadorissa.

Vuonna 2013 EU:n ja kuuden Keski-Amerikan maan välisen kauppasopimuksen voimaantulon jälkeen Grupo Calvo hyödynsi Keski-Amerikan kumppanimaille myönnettyä kiintiötä ja vei EU:hun noin 160 tonnia tonnikalaa. Grupo Calvon kasvu on jatkunut vakaana Keski-Amerikassa kahden viime vuoden ajan. Assosiaatiosopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Grupo Calvo on jatkuvasti pitänyt esillä oikeusvarmuutta ja investointimahdollisuuksia, joista alue voisi hyötyä kauppasopimuksen myötä. Näin konsernin oli helpompi ryhtyä kansallisten toimijoiden kanssa strategiseen yhteistyöhön, jonka ansiosta tuottajat ja pk-yritykset voivat ottaa käyttöön parhaita toimintatapoja. Costa Ricassa Grupo Calvosta on tullut innovatiivisten liiketoimintamallien edelläkävijäyritys.

3.4. EU:n ja Kanadan välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus CETA

Ensikokemukset

Sopimusta alettiin soveltaa väliaikaisesti²¹ vasta 21. syyskuuta 2017, minkä vuoksi kauppavirtoja koskevia päätelmiä ei voi vielä esittää, mutta sopimuksen tuomat edut ovat alkaneet näkyä.

- ✓ Sopimuksen yhdeksän ensimmäisen soveltamiskauden aikana (lokakuusta 2017 kesäkuuhun 2018) EU:n tavaravienti Kanadaan kasvoi 7 prosenttia. Suurinta kasvu oli maataloustuotteissa: hedelmissä ja pähkinöissä (29 prosenttia) ja kuohuviineissä (11 prosenttia).
- ✓ Koneissa ja mekaanisissa laitteissa (jotka muodostavat viidenneksen EU:n Kanadaan suuntautuvasta viennistä) kasvua oli 8 prosenttia. Lääkevalmisteiden vienti muodostaa 10 prosenttia EU:n Kanadaan suuntautuvasta viennistä, ja niissä kasvua oli 10 prosenttia. Kasvussa olivat myös muut tärkeät EU:n vientituotteet, kuten huonekalut (10 prosenttia), hajuvedet ja kosmetiikkatuotteet (11 prosenttia), jalkineet (8 prosenttia) ja vaatteet (11 prosenttia).
- ✓ Komissio seuraa tarkasti juustoihin sovellettavan tariffikiintiön hyödyntämistä ja kerää tietoa sen kohdentamisesta ja siirroista.

Täytäntöönpanon edistämiseksi toteutetut toimet

Toimet kattavan institutionaalisen kehyksen luomiseksi etenivät nopeasti. Kehys muodostuu CETA-sekakomitean alaisuudessa toimivista 13 komiteasta ja kuudesta erityisalan vuoropuhelusta. Esimerkiksi maantieteellisiä merkintöjä, terveys- ja kasvinsuojelutoimia, tullia ja julkisia hankintoja, sähköistä kauppaa sekä viinejä ja alkoholia tarkastelevat komiteat kokoontuivat vuoden 2018 ensimmäisellä vuosipuoliskolla, jolloin järjestettiin myös

²¹ SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 kohdan mukaan unioni voi neuvoston luvalla soveltaa väliaikaisesti kauppasopimusta tai mitä tahansa muuta kansainvälistä sopimusta kokonaisuudessaan tai osittain sen allekirjoittamisen ja voimaantulon välisenä aikana. Sopimusten väliaikainen soveltaminen on pitkäaikaisen kansainvälisen sopimuskäytännön mukaista.

metsätuotteita ja biotekniikan markkinoille pääsyä käsittelevät vuoropuhelut. Lisätietoa on saatavilla [täältä](#).

Kauppaa ja kestävästä kehitystä käsittelevä komitea kokoontui ensimmäinen kerran 13. syyskuuta 2018, ja sen [yhteinen raportti on saatavilla täällä](#). EU ja Kanada tarkastelivat muun muassa yhteisiä toimia Pariisin sopimuksen täytäntöönpanemiseksi ja keinoja asiaan liittyvien kansalaisyhteiskunnan edustajien osallistumisen helpottamiseksi. Komissio ja Kanada keskustelivat myös kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevien määräysten varhaisessa vaiheessa tehtävästä uudelleentarkastelusta, mikä kuvastaa komission sitoutumista CETAA koskevaan [yhteiseen tulkitsevaan välineeseen](#).

Lisäksi komissio laati yhteistyössä jäsenvaltioiden ja Kanadan kanssa sidosryhmille jatkuvasti täydennettävät [CETAn alkuperäsääntöjä koskevat ohjeet](#).

CETA-sopimuksen myötä komissio on pyrkinyt lisäämään avoimuutta. Se julkaisee ajan tasalla olevaa tietoa institutionaalisten elinten toiminnasta CETA-komitean [kokoukset ja asiakirjat -sivustolla](#).

Uusi yrityksille tarkoitettu vaiheittainen CETA-opas yrityksille ja markkinoille pääsyä koskevan tietokannan ([Market Access Database](#)) CETA-osio ovat osoittautuneet erittäin toimiviksi, ja kyseisiä välineitä voidaan hyödyntää uusia sopimuksia laadittaessa.

[EU:n kauppasopimuksia käsittelevä asiantuntijaryhmä](#) keskusteli CETA-sopimuksen nykyisestä tilanteesta 11. heinäkuuta 2018 järjestetyssä kokouksessa. Tavoitteena on seurata ja kehittää edelleen sopimuksen täytäntöönpanoa.

Puolalaiset omenat ovat vain yksi esimerkki CETAn hedelmistä

Varsovaan sijoittautunut Ewa-Bis toimittaa sekä tavanomaisesti viljeltyjä että luomutuotteita yli 25 maahan. Sen omistaja Marek Marzec rakensi EU:lta vuonna 2014 saamansa tuen avulla yritystenvälisen tietojärjestelmän ja kehitti sen pohjalta maailmanlaajuisen toimittajien ja asiakkaiden tietokannan. Nyt Ewa-Bis on saanut jalansijaa Torontosta, jonne se aikoo laajentaa liiketoimintaansa CETAn antamien mahdollisuuksien ja erityisesti Kanadaan suuntautuvan hedelmien ja vihannesten viennin tullittomuuden ansiosta. Ewa-Bis hyötyy jatkossa myös EU:sta Kanadaan suuntautuvan kasvien, hedelmien ja vihannesten viennin yksinkertaistetuista ja nopeutetuista hyväksyntämenettelyistä.

Korkealaatuisia ranskalaisia juustoja kanadalaisiin pöytiin

Maison Mons on vuonna 1964 perustettu ranskalainen perheyritys, joka on erikoistunut perinteisesti valmistettujen erikoisjuustojen jatkojalostukseen ja myyntiin. Yrityksen 190 erilaista juustolajia tulevat yhteensä 130 juustotilalta, ja se vie juustoja yli 25 maahan, myös Kanadaan. CETAn voimaantumisen myötä yritys aikoo lisätä vientiään, sillä CETAn myötä EU:sta Kanadaan vietävien juustojen tulliton kiintiö kasvaa yli kaksinkertaiseksi 8 000:sta 18 500 tonniin. Maison Monsille ja sen tuotteille on hyötyä myös suojasta, joka 140 eurooppalaiselle alueelliselle elintarvikkeelle ja juomalle on annettu Kanadan markkinoilla.

Toimitusjohtaja Herve Monin mukaan CETA tuo uutta liiketoimintaa. ”Sopimuksen voimaantumisen jälkeen olemme jo saaneet kanadalaisilta jälleenmyyjiltä runsaasti tilauksia juustoistamme.” Pohjois-Amerikan myyntijohtaja Laure Dubouloz on samaa mieltä. ”CETAn voimaantumisen jälkeen kanadalaiset jälleenmyyjät ovat alkaneet kysellä juustojamme. Tullittoman kiintiön kaksinkertaistamisen ansiosta ne voivat tarjota suuremman valikoiman korkealaatuisia juustoja. Uusille markkinoille laajentuminen on meille upea mahdollisuus.”

Vanhaa irlantilaista viskiä Kanadaan

Claren kreivikunnassa kotipaikkaansa pitävä Chapel Gate Irish Whiskey Company on Irlannin ainoa viskiä säilövä ja kypsytävä yritys (bonder). Yrityksen perustaja Louise McGuane hankkii viskiä useista tislamoista eri puolilta Irlantia ja kypsytää juoman tarkoitusta varten rakennetuissa telineissä paikan päällä. Kun viski on valmista, siitä sekoitetaan ainutlaatuisia juomia. Chapel Gate on maailmanlaajuisesti toimiva pk-yritys, jonka viennistä noin 70 prosenttia suuntautuu EU:n ulkopuolelle. Liikevaihdon odotetaan kolminkertaistuvan ensi vuonna. Kauppasopimukset, kuten CETA, auttavat Chapel Gaten kaltaisia pieniä yrityksiä kasvamaan ja kilpailemaan menestyksekkäästi maailmanmarkkinoilla. CETAn avulla voidaan tehokkaasti valvoa erityisesti määräyksiä, joilla suojellaan tuotemerkkejä jäljitelmiltä. Lisäksi CETAlla vähennetään byrokratiaa, erityisesti alueellisella tasolla, ja helpotetaan näin vientiä.

Toimitusjohtaja Louise McGuane toteaa: ”Sopimuksella luodaan mahdollisuuksia Chapel Gaten kaltaisille pienille yrityksille, joiden on harjoitettava vientiä selviytyäkseen ja kasvaakseen. Kun verotaakkamme kevenee, voimme parantaa huomattavasti kilpailukykyämme maailmanlaajuisilla markkinoilla. Alkoholiala on yleensä voimakkaasti suojattu kaikkialla maailmassa, joten kaupan esteiden poistaminen on meille välttämätöntä, jotta voimme päästä markkinoille, joille meillä ei muutoin olisi asiaa.”

4. PITKÄLLE MENEVÄT JA LAAJA-ALAISET VAPAAKAUPPA-ALUEET²²

Tämänhetkinen tilanne

EU:n assosiaatiosopimuksilla Georgian, Moldovan tasavallan (Moldova) ja Ukrainan kanssa pyritään syventämään poliittista assosiaatiota ja valmistautumaan vähitellen EU:n ja kyseisten kolmen itäisen kumppanin taloudelliseen yhdentymiseen itäisen kumppanuuden puitteissa osana Euroopan naapuruuspolitiikkaa.

Pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppa-alueet käsittävät pääasiassa kaksi osaa:

- markkinoiden vastavuoroinen avaaminen osittain epäsymmetrisesti itäisten kumppaneiden eduksi, sekä
- perusteellinen sääntelyn lähentäminen EU:n lainsäädännön kanssa erityisesti kauppaan liittyvillä aloilla.

Sopimusta on sovellettu yli kaksi vuotta Ukrainan kanssa ja reilut neljä vuotta Moldovan ja Georgian kanssa. Kauppa on kasvanut, ja hyvät tulokset alkavat näkyä. Lainsäädännön lähentäminen etenee asteittain. Sen vaikutusta kaupan dynamiikkaan ja sen kestävyYTEEN on tarkasteltava keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Kaupan kehitys ja tullietuuksien käyttö

EU on kaikkien kolmen maan suurin kauppakumppani, ja vuonna 2017 sen osuus kokonaiskaupasta oli 56 prosenttia Moldovassa, 42 prosenttia Ukrainassa ja 27 prosenttia Georgiassa. EU:n kauppapase kaikkien näiden maiden kanssa on positiivinen.

- ✓ Ukrainan kanssa käytävä kauppa on kasvanut voimakkaasti. EU:n vienti Ukrainaan kasvoi 22 prosenttia ja tuonti Ukrainasta EU:hun 27 prosenttia. Tämä johtuu suureksi osaksi taloudellisen tilanteen vakautumisesta vuosien 2014–2015 talouskriisin jälkeen.
- ✓ Myös Moldovan kanssa käytävä kauppa on lisääntynyt. EU:hun suuntautuva tuonti kasvoi vuonna 2017 23 prosenttia eli hieman enemmän kuin vienti, joka kasvoi 19 prosenttia. Moldovan talous on kasvu-uralla, ja Moldovan yritykset paransivat tulostaan koneiden, elintarvikkeiden sekä tiettyjen maatalous- ja tekstiilituotteiden toimittajina.
- ✓ EU:n ja Georgian välinen kauppa lisääntyi 6 prosenttia. Vienti EU:sta kasvoi vain 1,4 prosenttia, kun taas tuonti EU:hun kasvoi 23 prosenttia. EU:hun tuotiin etenkin mineraalituotteita, kuten malmeja, kuonaa ja tuhkaa.

Tullietuuksien käyttöaste kaikista kolmesta pitkälle meneviin ja laaja-alaisiin vapaakauppa-alueisiin kuuluvasta maasta EU:hun suuntautuvassa tuonnissa laski hieman vuoteen 2016 verrattuna, mutta pysyi silti suhteellisen korkealla. Lukema oli Georgiassa 77 prosenttia,

²² EU:n ja Ukrainan välisen pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen väliaikainen toteutus alkoi 1. tammikuuta 2016. Georgian ja Moldovan kanssa pitkälle meneviä ja laaja-alaisia vapaakauppa-alueita alettiin toteuttaa väliaikaisesti 1. syyskuuta 2014.

Moldovassa 85 prosenttia ja Ukrainassa 87 prosenttia. Tullietuuksien käyttöaste EU:sta Georgiaan suuntautuvassa viennissä kasvoi voimakkaasti 71 prosentista vuonna 2016 77 prosenttiin vuonna 2017. Ukrainasta ja Moldovasta ei ollut saatavilla tietoja.

Ukraina, Moldova ja Georgia eivät käyttäneet kokonaan EU:n maataloustuotteille myöntämiä tariffikiintiöitä, sillä ne eivät vielä täytä kaikkia terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevia vaatimuksia ja niillä on ongelmia tuotteidensa sijoittelussa markkinoilla.

Vuosina 2015–2016 EU:n palvelujen vienti kasvoi kolmeen kumppanimaahan kasvoi 6 prosenttia ja tuonti 3 prosenttia. Vienti EU:sta Ukrainaan kasvoi 9 prosenttia, samalla kun tuonti supistui 2 prosenttia. Georgiasta EU:hun suuntautuva tuonti säilyi vakaana, kun taas EU:n vienti Georgiaan väheni 33 prosenttia. Palvelujen vienti EU:sta Moldovaan väheni 16 prosenttia, mutta EU:hun suuntautuva tuonti kasvoi 35 prosenttia.

EU:n suorat ulkomaiset investoinnit Moldovaan vuonna 2016 kasvoivat 183 prosenttia (tosin lähtötaso oli hyvin alhainen), mutta investoinnit Moldovasta EU:hun vähenivät 145 prosenttia. Investoinnit Georgiasta EU:hun pysyivät vakaana, mutta investoinnit EU:sta Georgiaan vähenivät vuoteen 2015 verrattuna. EU:n suorat ulkomaiset investoinnit Ukrainaan pysyivät alhaisella tasolla vuonna 2016.

Pitkälle menevien ja laaja-alaisten vapaakauppa-alueiden täytäntöönpanon edistyminen ja avoimet kysymykset

Ukraina ei soveltanut EU:hun suuntautuvassa metalliromun viennissä korkeampia vientitululleja, mutta vuonna 2015 määrätty raakapuuta koskeva vientikielto pysyi voimassa huolimatta EU:n ponnisteluista saada Ukrainalta ratkaisu asiaan. Komission rakentavasta lähestymistavasta huolimatta Ukraina on haluton etenemään asiassa, ja komissio harkitsee nyt vievänsä tämän kaupan esteen pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen riitojenratkaisumenettelyyn.

Moldova ratkaisi Prosecco koskevan EU:n maantieteellisen merkinnän soveltamisen puutteet korkeimman oikeuden antaman tuomion mukaisesti. Moldovan on vielä ratkaistava ongelmia, jotka liittyvät avoimuuden puutteeseen sähköjakelussa ja yhä jatkuvaan syrjintään vähittäiskaupan paikallisista hankinnoista annetun lain puitteissa. Näistä kysymyksistä on keskusteltu täytäntöönpanoelimityksessä ja poliittisella tasolla.

Terveys- ja kasvinsuojelutoimien alalla Moldova eteni merkittävästi hyväksymällä terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan strategian ja aloittamalla sen täytäntöönpanon vuoden 2017 joulukuussa, ja Georgia hyväksyi alan lainsäädäntöä koskevan etenemissuunnitelman. Ukrainan on tarkoitus seurata esimerkkiä vuonna 2018. Yhä useammat yritykset ovat saaneet EU:n luvan maataloustuotteiden vientiin Ukrainaan.

Ukraina ja Moldova ovat osoittaneet kiinnostusta teollisuustuotteiden vaatimustenmukaisuutta ja tunnustamista koskevista sopimuksista käytävien neuvottelujen aloittamiseen.

Kaikki kolme maata ottivat rohkeita askelia parantaakseen julkisten hankintojen järjestelmiään ja toteuttivat kattavia uudistusstrategioita. Tähän sisältyy Ukrainassa ja Moldovassa sähköinen hankintajärjestelmä, jolla pyritään tehostamaan toimintaa ja vähentämään korruptiota.

EU:n tuki uudistuksille

EU antaa kaikille kolmelle kumppanimaalle rahallista ja teknistä tukea edistääkseen pitkälle menevään ja laaja-alaiseen vapaakauppa-alueeseen pohjautuvia kansallisia uudistuksia ja lujittaakseen näiden uudistusten suunnittelusta ja täytäntöönpanosta vastaavien laitosten hallinnollisia valmiuksia. EU:n tuki kattaa hyvin monet eri alat, kuten elintarviketurvallisuuden, tekniset määräykset ja standardit, julkiset hankinnat, teollis- ja tekijänoikeudet sekä kilpailun. EU:n tuki on monimuotoista (kuten Twinning-toiminta, [teknisen avun ohjelma \(TAIEX\)](#) sekä EU:n alakohtaiset tulospohjaiset uudistamissopimukset, joiden puitteissa annetaan budjettitukea poliittisten toimenpiteiden toteuttamisen vastineeksi).

EU:n tuki pk-yrityksille

Pk-yritykset maissa, jotka ovat allekirjoittaneet EU:n kanssa assosiaatiosopimuksen, esimerkiksi pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppasopimuksen, saavat lisätukea pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppasopimuksen alaisesta pienten ja keskisuurten yritysten rahoitusvälineestä. Tälle rahoitusvälineelle myönnetään EU:n talousarviosta avustuksia noin 200 miljoonaa euroa, millä pyritään kasvattamaan pk-yritysten investointeja vähintään 2 miljardilla eurolla. Näillä varoilla autetaan Georgian, Moldovan ja Ukrainan yrityksiä mukautumaan uusiin markkinavaatimuksiin. Keinoina ovat menettelyiden sujuvoittaminen sekä investointi uusiin laitteisiin, jotka noudattavat EU:n sääntöjä laadun ja turvallisuuden, energiatehokkuuden ja ympäristömääräysten noudattamisen kaltaisilla aloilla.

Moldovan pankit toimivat romanialaisten ohjelmistoratkaisujen voimin

Romanian pääkaupungissa Bukarestissa päätoimipaikkaansa pitävä viidenkymmenen hengen yritys Allevo tarjoaa ohjelmistoratkaisuja, jotka helpottavat rahoituslaitosten toimintaa, maksujen käsittelyä ja eurooppalaisten ja paikallisten standardien ja säännösten noudattamista. Kuten pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppa-alueetta koskevat määräykset edellyttävät, Moldova on hyväksymässä EU:n säädökset, joiden ansiosta moldovalaisilla pankeilla on paremmat mahdollisuudet asemoitua laajemmilla rahoituspalvelumarkkinoilla. Tämä avaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia Allevolle, joka tarjoaa pankkien tarpeisiin sovitettuja ratkaisuja. Pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen turvin Moldovassa toimivien EU:n yritysten, kuten Allevon, toiminta on helpottunut, sillä niitä kohdellaan nyt samalla tavoin kuin moldovalaisia yrityksiä. Pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen ansiosta Moldovan rahoitusalan sääntely perustuu nyt valtaosin EU:n malliin, minkä ansiosta EU:ssa tuotettujen palvelujen myynti on entistä yksinkertaisempaa.

Puolalainen ulkoiluvälineitä tarjoava yritys tähtää uusiin korkeuksiin Ukrainassa

Puolalainen yritys Fjord Nansen, jonka kotipaikka on Chwaszczynon kylässä lähellä Gdanskia, on erikoistunut ulkoiluvälineisiin, kuten teltoihin, selkäreppuihin, makuupusseihin, termospulloihin ja ulkoiluvälineisiin. Sen omistaja Dariusz Staniszewski kertoo, että vienti on Fjord Nansenille yhä tärkeämpää. Ukrainan markkinat ovat sille erityisen tärkeitä. Vuonna 2011 yritys vei Ukrainaan ennätyselliset 23 prosenttia tuotannostaan. Tammikuusta 2016 lähtien käytössä ollut EU:n ja

Ukrainan välinen vapaakauppa-alue on helpottanut liiketoiminnan kasvattamista ja yrityksen mahdollisuuksien hyödyntämistä.

Ukrainalaiselle muotialan yritykselle vapaakauppasopimus antaa mahdollisuuden tarjota eurooppalaisia huippumerkkeitä

Pitkälle menevillä ja laaja-alaisilla vapaakauppa-alueilla pyritään ennen kaikkea tukemaan liiketoiminnan kehittymistä ja parantamaan taloudellista vakautta kumppanimaissa. Uzhgorod-vaatetehtaan asiakkaisiin lukeutuvat nimekkäät eurooppalaisbrändit Gerry Weber ja Marc O'Polo, ja se on tehnyt yhteistyötä myös Hugo Bossin ja Dolce & Gabbanan kanssa. Tehtaanjohtajan mukaan 1. tammikuuta 2016 oli hyvin merkityksellinen hetki, sillä Ukrainan tullitoimipaikat alkoivat tuolloin myöntää tavaroiden kuljetustodistuksia osana EU:n ja Ukrainan välistä assosiaatiosopimusta. Sen ansiosta Ukrainasta peräisin oleviin tavaroihin voidaan soveltaa etuustullia. Uzhgorod toimittaa Eurooppaan joka vuosi 400 000–450 000 vaatetta, ja sillä on 300 työntekijää.

Työntekijöiden oikeudet ja ympäristöoikeudet

Kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien lukujen täytäntöönpano on edistynyt. Moldovassa ja Georgiassa kansalaisyhteiskunnan kuulemismekanismit ovat olleet toiminnassa nyt muutaman vuoden. Seuraavaksi Moldova laatii kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien määräysten täytäntöönpanoa koskevan toimintasuunnitelman. Georgia hyväksyi kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevan toimintasuunnitelman vuonna 2018. Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa käydyssä rakentavassa vuoropuhelussa on käsitelty työelämää koskevia normeja ja erityisesti työsuojelutarkastusviranomaisia, joilla on keskeinen asema normien tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi, sekä ympäristökysymyksiä ja ilmastonmuutosta. Ukrainassa osapuolet ovat aloittaneet vuoropuhelun, jossa keskitytään metsien kestävään hoitoon. Kauppaa ja kestäväää kehitystä käsittelevän alakomitean on vielä keskusteltava työntekijöitä koskevista määräyksistä. Ukrainan kansalaisyhteiskunnan neuvoo-antava ryhmä on vielä perustamatta.

5. ENSIMMÄISEN SUKUPOLVEN VAPAAKAUPPASOPIMUKSET

Johdanto

Tässä kertomuksessa ensimmäisen sukupolven vapaakauppasopimuksilla tarkoitetaan ennen vuonna 2006 annettua ”Globaali Eurooppa” -tiedonantoa neuvoteltuja sopimuksia ja Länsi-Balkanin maiden kanssa vuosina 2009–2016 tehtyjä vakautus- ja assosiaatiosopimuksia. Voimassa olevista sopimuksista tämä kertomus kattaa seuraavat²³:

- Sveitsin ja Norjan²⁴ kanssa 1970-luvulla tehdyt vapaakauppasopimukset
- vapaakauppasopimukset EU:n Välimeren alueen kumppanimaiden²⁵ kanssa osana 1990-luvulla tehtyjä assosiaatiosopimuksia
- vapaakauppasopimukset Meksikon ja Chilen kanssa (vuosilta 2000 ja 2003)
- tulliliitto Turkin kanssa (1995)
- vakautus- ja assosiaatiosopimukset viiden Länsi-Balkanin maan kanssa (tehty vuosina 2001–2016).

Kahdensuuntainen kauppa kasvoi kaikkien maiden kanssa vapaakauppasopimusten soveltamisen aikana. Tullietuuksien käyttöaste kumppanimaiden tuonnissa EU:hun vaihteli 97 prosentin (tuonnit Algeriasta ja Egyptistä) ja 69 prosentin (tuonti Norjasta) välillä. Keskiarvo oli 87 prosenttia. Kaikista kumppanimaista ei ollut saatavilla tilastotietoja, joiden avulla voitaisiin laskea tullietuuksien käyttöaste kumppanimaihin suuntautuvassa EU:n viennissä. Siltä osin kuin tietoja oli saatavilla, tullietuuksien käyttöaste vaihteli 86 prosentin (vienti EU:sta Israeliin) ja 44 prosentin (vienti EU:sta Egyptiin) välillä²⁶. Palvelut eivät kuulu ensimmäisen sukupolven vapaakauppasopimusten soveltamisalaan, paitsi Meksikossa ja Chilessä.

EU ja Meksiko tekivät vuoden 2018 huhtikuussa periaatesopimuksen EU:n ja Meksikon välisen uudistetun kokonaissopimuksen kauppaa käsittelevästä osasta. Chilen ja Tunisian kanssa käydään parhaillaan neuvotteluja voimassa olevien vapaakauppasopimusten muuttamisesta kattaviksi, ja vastaavat neuvottelut on aloitettu Marokon kanssa. Komissio on saanut luvan aloittaa neuvottelut Jordanian ja Egyptin kanssa heti kun nämä maat ovat siihen valmiita. Komissio on myös ehdottanut neuvottelujen aloittamista Turkin kanssa perustetun tulliliiton uudistamiseksi.

5.1 Sveitsi

Kaupan kehitys ja tullietuuksien käyttö

²³ Islannin ja Färsaarten kanssa tehtyjä sopimuksia ei käsitellä tässä kertomuksessa. Etelä-Afrikan kanssa tehty vapaakauppasopimus on korvattu Eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (Southern African Development Community, SADC) kanssa tehdyllä talouskumppanuussopimuksella (ks. kohta 6.1).

²⁴ Islannin, Liechtensteinin ja Norjan kanssa tehtiin vuonna 1992 sopimus Euroopan talousalueesta (ETA), jolla edistettiin tavaroiden, palvelujen, investointien ja henkilöiden vapaata liikkuvuutta kyseisellä alueella. Sitä ei käsitellä tässä kertomuksessa.

²⁵ Algeria, Egypti, Israel, Jordania, Libanon, Marokko, Palestiina ja Tunisia.

²⁶ Komissio tutkii mahdollisia syitä tullietuuksien alhaiselle käyttöasteelle EU:n viennissä Egyptiin. Se voi johtua muun muassa alhaisista tariffeista, joita sovelletaan valtaosaan tuotteista, tai raskaista menettelyistä, joita paikalliset viranomaiset käyttävät alkuperän määrittämiseksi.

Sveitsi on EU:n suurin vapaakauppakumppani ja kolmanneksi suurin kauppakumppani. Vuosina 2016 ja 2017 EU:n vienti kasvoi 6 prosenttia, joka on hieman enemmän kuin viime vuosikymmenen aikana (5 prosenttia). Tuonti EU:hun väheni 9 prosenttia. Tullietuuksien käyttöasteen laskusuunta Sveitsin tuonnissa EU:hun kääntyi vuonna 2017, jolloin käyttöaste palautui 85 prosenttiin. Tullietuuksien käyttöaste EU:n viennissä Sveitsiin on pysynyt vakaana neljän viime vuoden ajan, ja vuonna 2017 se oli 78 prosenttia.

Sveitsi on EU:n toiseksi suurin kumppanimaa palvelukaupassa. EU:n yritysten Sveitsissä ja Sveitsin yritysten EU:ssa tarjoamien palvelujen arvo kasvaa nopeasti. Vuosina 2016 ja 2017 EU:n palveluvienti kasvoi 12 prosenttia, kun taas palvelujen tuonti EU:hun väheni 26 prosenttia. Tämän seurauksena EU:n kaupan ylijäämä yli kaksinkertaistui 58 miljardiin euroon vuonna 2017²⁷. EU:n ja Sveitsin välillä ei ole palvelukauppaa koskevaa kattavaa sopimusta. Maa- ja ilmailusopimuksilla sekä henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevalla sopimuksella katetaan kaupan ala vain osittain, mikä osoittaa, että kaupassa on edelleen kehittymisen varaa.

EU:n ja Sveitsin välisen kaupan institutionaalisen rakenteen parantaminen

EU:n ja Sveitsin kauppasuhteiden institutionaalista rakennetta säännellään nykyään vuonna 1972 tehdyllä vapaakauppasopimuksella ja useilla alakohtaisilla sopimuksilla, ja sen parantamista tarkastellaan institutionaalisesta puitesopimuksesta EU:n ja Sveitsin välillä käytävien neuvottelujen yhteydessä.

5.2 Norja

Kaupan kehitys ja tullietuuksien käyttö

Norja on EU:n kolmanneksi suurin vapaakauppasopimusta soveltava kumppanimaa ja seitsemänneksi suurin kumppani koko tavarakaupassa. Norjan ja EU:n välinen tavarakauppa on hyvin dynaamista. Vuosina 2016 ja 2017 tuonti Norjasta kasvoi 22 prosenttia. Myös vienti Norjaan kasvoi, joskin hitaammin (4,9 prosenttia).

EU:n vientiyritykset ovat käyttäneet vuodesta 2012 lähtien kokonaan tai lähes kokonaan Norjan keskeisille maataloustuotteille (naudanliha, porsaanliha, juusto) myöntämät tariffikiintiöt. Norja hyödynsi vain neljää EU:n myöntämää tariffikiintiötä.

Tullietuuksien käyttöaste Norjan tuonnissa EU:hun nousi jälleen (70 prosenttia) vuonna 2017 ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2013.

Maataloutta koskeva uusi sopimus

Vuonna 2017 EU vei Norjaan maataloustuotteita 4,5 miljardin euron arvosta, ja suuntaus on kasvava. Kun joulukuussa 2017 allekirjoitettua maataloussopimusta aletaan soveltaa väliaikaisesti, se tuo EU:n ja Norjan vientiyrityksille uusia kaupankäyntimahdollisuuksia, sillä siinä määrätään 36:sta täysin vapautetusta tullinimikkeestä sekä tariffikiintiöistä, jotka molempien osapuolten on avattava.

²⁷ Sveitsin osalta on jo saatavilla palveluja koskevat tiedot vuodelta 2017.

5.3 Välimeren alueen maat

Euroopan naapuruuspolitiikalla tavoitellaan kumppanimaiden taloudellisen hyvinvoinnin edistämistä. Tässä keskeinen väline on pääsyn tarjoaminen EU:n markkinoille. Algerian, Egyptin, Israelin, Jordanian, Libanonin, Marokon, Palestiinan ja Tunisian kanssa tehdyissä vapaakauppasopimuksissa määrätäänkin kaikkien teollisuustuotteiden ja vaihtelevassa määrin maataloustuotteiden, jalostettujen maataloustuotteiden ja kalataloustuotteiden kaupan vastavuoroisesta vapauttamisesta. Sopimukset ovat osittain epäsymmetrisiä Välimeren alueen maiden enemmistön eduksi, ja niillä edistetään näin ollen alueen taloudellista kehitystä ja sen tiiviimpää yhdentymistä EU:n sisämarkkinoiden kanssa.

Kaupan kehitys ja tullietuuksien käyttö

EU on tärkein kauppakumppani ja pääasiallinen tuonnin lähde valtaosalle kyseisen alueen kumppanimaista. Samalla EU on tärkein tuoteviennin kohdemaana alueen viidelle suurimmalle taloudelle eli Algerialle, Egyptille, Israelille, Marokolle ja Tunisialle. Kauppa on kasvanut molempiin suuntiin, mutta EU:n vienti kumppanimaihin Tunisiaa ja Israelia lukuun ottamatta on kasvanut tuontia nopeammin sopimusten voimaantulosta saakka. Kaudella 2016–2017 EU:n vienti kasvoi kuitenkin useimmissa tapauksissa tuontia hitaammin. Poikkeuksia olivat Jordania, Palestiina ja Tunisia. Samalla ajanjaksolla EU:n vienti Algeriaan ja Egyptiin pieneni merkittävien kaupan esteiden vuoksi.

Talouden monipuolistamisessa suhteellisesti paremmin edistyneiden maiden, kuten Marokon, Tunisian ja Israelin, alijäämä EU:n kanssa käytävässä kaupassa on jonkin verran pienempi ja vakaampi kuin muissa maissa. Algeria sai vuonna 2017 käytännössä kurottua umpeen vajeensa EU:n kanssa käytävässä kaupassa, ja kauppa on todennäköisesti pian jälleen ylijäämäistä, kuten ennen vuotta 2015. Tämä johtunee öljyn hintojen noususta mutta myös Algerian soveltamista kaupan rajoituksista, joilla oli vaikutusta EU:n vientiin.

Välimeren alueen kumppanuusmaat hyödynsivät hyvin tullietuuksia vuonna 2017. Tullietuuksien käyttöaste kahdeksan maan tuonnissa EU:hun oli keskimäärin 87 prosenttia. Tietoja tullietuuksien käyttöasteesta EU:n viennissä oli saatavilla vain Israelin (86 prosenttia), Libanonin (58 prosenttia) ja Egyptin (44 prosenttia) osalta²⁸. Israelia ja Marokkoa lukuun ottamatta suurin osa kumppanimaista ei käytä kokonaan EU:n maataloustuotteille myöntämiä tullikiintiöitä, mikä johtuu osittain vaikeuksista noudattaa terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevia EU:n säädöksiä. Myöskään EU:lle myönnettyjen kiintiöiden käyttö ei ole tällä hetkellä täysin tyydyttävää.

Palvelukaupan sekä suorien ulkomaisten investointien osalta EU on kaikille näille maille suurin tai yksi suurimmista palvelukaupan kumppaneista ja tärkein suorien ulkomaisten investointien lähde.

Espanjalainen yritys löysi Lähi-idän naudanlihamarkkinat

Espanjalainen palkittu perheyrittäjä Cecinas Nieto on erikoistunut gourmet-lihatuotteisiin. Vuonna 1965 perustettu yritys vie tuotteitaan moniin maihin eri puolilla maailmaa. Viime aikoina se on keskittynyt Lähi-itään.

²⁸ Ks. alaviite 26 edellä.

EU:n ja Libanonin välisellä kauppasopimuksella autetaan Cecinas Nieton kaltaisia eurooppalaisia yrityksiä viemään tuotteitaan Libanoniin ilman rajoituksia. Etua on siitäkin, että tulleja on vähennetty asteittain ja vuonna 2018 ne poistuvat kokonaan. Tämän ansiosta eurooppalaiset naudanlihan vientiyritykset pystyvät vastaamaan intialaisten ja brasilialaisten yritysten kanssa käytävään kovaan kilpailuun.

Libanon ei ole ainoa maa, jossa Cecinas Nieton liiketoiminta on kasvanut. Kansainvälisen liiketoimintansa ansiosta Cecinas Nieto on onnistunut säilyttämään työpaikat ja piristämään alueen taloudellista toimintaa.

Kofeiinia maailmankaupan koneeseen: itävaltalainen kahvi piristää markkinoita Välimeren alueella ja muualla

Wien on ollut tunnettu kahviloistaan jo vuosisatojen ajan. Coffeeshop Company avasi ensimmäisen kahvilansa Wienissä vuonna 1999. Se on paahtanut kahvia, suunnitellut kahvinkeittäimiä ja ylläpitänyt aitoa kahvilatunnelmaa yhden ja saman katon alla.

Kun yritys on laajentanut toimintaansa EU:n markkinoiden ulkopuolelle, paikallisten kahvikulttuurien ja perinteiden ymmärtäminen on ollut ratkaisevaa yrityksen menestykselle. Yritys on hyötynyt myös kauppasopimuksista, jotka EU on tehnyt Marokon kanssa vuonna 2000 ja Egyptin kanssa vuonna 2004. Sopimusten myötä franchise-periaatteella toimimisesta tuli helpompaa ja edullisempaa, ja tuotteiden hinta aleni. Nykyään Coffeeshop Companylla on yli 300 franchise-periaatteella toimivaa liikettä, joissa on kaikkiaan 4 500 työntekijää. Egyptissä toimipisteitä on 36, ja yritys aikoo perustaa maahan vielä 54 uutta kahvilaa. Yrityksen on perustanut Schärfin perhe, ja se on osa 1950-luvulla perustettua Schärf-konsernia, joka on merkittävä työnantaja kotiseudullaan Neusiedl am Seen alueella.

Osa mainituista vapaakauppasopimuksista on tarkoitus muuttaa pitkälle meneviä ja laaja-alaisia vapaakauppa-alueita koskeviksi sopimuksiksi, jotka vastaisivat paremmin EU:n ja sen Välimeren alueen kumppaneiden välistä nykyistä monimuotoista kaupankäyntiä. Tunisian kanssa neuvotellaan parhaillaan ja Marokon kanssa on juuri aloitettu neuvottelut vapaakauppasopimusten tason korottamisesta. Komissio on myös saanut luvan aloittaa neuvottelut Jordanian ja Egyptin kanssa heti, kun maat ovat siihen valmiita.

Alueellinen epävakaus koettelee yhä Välimeren alueen kumppaneiden taloutta, mikä vaikeuttaa ulkomaisten investojien houkuttelemista alueelle. Syyrian kriisillä on ollut kielteisiä vaikutuksia erityisesti Jordanin ja Libanonin talouteen. Jordanian tukemiseksi hyväksytyt kaupan helpottamista koskevat toimenpiteet, jotka liittyvät alkuperäsääntöjen keventämiseen ja joilla pyritään lisäämään investointeja ja vientiä sekä parantamaan sekä jordanialaisten itsensä että syyrialaisien pakolaisten työllistymismahdollisuuksia, ovat olleet tuloksiltaan vaatimattomia. EU tutkii keinoja lisätä taloudellista yhteistyötä ja kauppaan liittyvää tukea, jotta varmistetaan, että Välimeren alueen maat saavat enemmän hyötyä EU:n kanssa käytävän kaupan vapauttamisesta.

5.4 Meksiko

Kaupan kehitys ja tullietuuksien käyttö

Vuonna 2017 kahdenvälinen tavarakauppa lisääntyi 15 prosenttia vuoteen 2016 verrattuna, ja sen kokonaisarvo oli 61,7 miljardia euroa. EU:n ylijäämä Meksikon kanssa käytävässä kaupassa kasvoi, vaikka EU:hun suuntautuva tuonti kasvoi EU:n vientiä nopeammin.

Tullietuuksien käyttöaste Meksikon tuonnissa EU:hun oli noin 71 prosenttia, ja se kasvoi merkittävästi vuoden 2016 58 prosentista. Tullietuuksien käyttöaste EU:n viennissä Meksikoon²⁹ sen sijaan laski 85 prosentista 75 prosenttiin³⁰.

Palvelukauppa kasvoi vaatimattomammin 2,1 prosentilla, eikä EU:n ylijäämä muuttunut vuoteen 2015 verrattuna. EU:n osuus kaikista suorista ulkomaisista investoinneista oli 27 prosenttia (6,5 miljardia euroa), ja se oli toiseksi suurin investoija USA:n jälkeen.

Espanjalainen chorizo-makkara maistuu Meksikossa

Espanjalainen perheyrittäjä Tello aloitti toimintansa yli 50 vuotta sitten Keski-Espanjassa sijaitsevassa Toledossa, kun Eusebio Tello päätti avata pienen liikkeen myydäkseen paikallisesti tuotettua sianlihaa, keitettyä tai suolattua kinkkua, pateeta ja muita sianlihatuotteita. Nyt Tello Group vie tuotteitaan yli 40 maahan.

Uudistettu EU:n ja Meksikon välinen kauppasopimus auttaa Tellon kaltaisia yrityksiä laajentumaan ja pääsemään Meksikon 125 miljoonan kuluttajan markkinoille, sillä sen myötä poistuvat EU:n sianlihan tuontiin sovellettavat tullit, jotka ovat tällä hetkellä 20 prosenttia. Sopimuksen ansiosta EU-maiden teurastamoista tulevan porsaanlihan tuonti helpottuu. Kun Meksiko esimerkiksi hyväksyy viennin jostain EU-maasta, kuten Espanjasta, se hyväksyy automaattisesti kyseisen maan kaikki muut vastaavat toimijat.

Edistyminen, avoimet kysymykset ja näkymät

Vapaakauppasopimuksen kehityksen rajoissa käytyjen keskustelujen jälkeen onnistuttiin ratkaisemaan muutamia ongelmia, joita EU:n vientiyrityksillä on ollut terveystuotteiden ja maatalouskemikaalien rekisteröinnissä ja hyväksynnässä Meksikossa. Meksiko poisti myös suoria ulkomaisia investointeja koskevat rajoitukset luopumalla useilla aloilla ulkomaisen pääoman osuutta koskevista rajoituksista. Uudistetulla EU:n ja Meksikon välisellä sopimuksella parannetaan merkittävästi tilannetta teollis- ja tekijänoikeuksien suojelun,

²⁹ Koskee ajanjaksoa 1. heinäkuuta 2016–30. kesäkuuta 2017.

³⁰ Tullietuuksien käyttöaste Meksikoon suuntautuvassa viennissä laski kaikkien muiden paitsi neljän EU:n jäsenvaltion osalta vuonna 2017 vuoteen 2016 verrattuna. Saksassa, jonka osuus etuuskohteluun oikeutetusta EU:n viennistä Meksikoon oli lähes kolmannes, tullietuuksien käyttöaste aleni vuoden 2016 82 prosentista 66 prosenttiin vuonna 2017. Tämä johtuu lähinnä siitä, että Saksa käytti vähemmän harmonoidun järjestelmän 87 (moottoriajoneuvot) ja 85 (sähkökoneet) ryhmää koskevia etuusjärjestelyjä.

terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevien rajoitusten ja julkisten hankintojen osalta. Siihen sisällytetään myös kauppaa ja kestävästä kehitystä koskeva luku.

5.5 Chile

Kaupan kehitys ja tullietuuksien käyttö

Vaikka vapaakauppasopimuksella on lievennetty osaltaan vaikutuksia, EU on vähitellen menettänyt Chilessä markkinaosuuksia muille kauppakumppaneille, kuten Kiinalle ja USA:lle, ja se on tällä hetkellä Chilen kolmanneksi suurin kauppakumppani. Vuonna 2017 EU:n ja Chilen kahdenvälinen kauppa kasvoi lähes 7 prosenttia vuoteen 2016 verrattuna. Tuonti EU:hun kasvoi suhteellisesti voimakkaammin, mikä johtuu osittain kuparin hintojen elpymisestä.

EU:n juustojen vienti ylitti selvästi Chilen myöntämät tariffikiintiöt, vaikka kiintiö kasvaa joka vuosi 75 tonnilla. Chile käyttää kiintiönsä vain osittain.

Tullietuuksien käyttöaste Chilen tuonnissa EU:hun on säilynyt vakaana, noin 95–96 prosentissa, kolmen viime vuoden aikana. Tullietuuksien käyttöaste EU:n viennissä Chileen kasvoi vuoden 2016 74 prosentista 76 prosenttiin vuonna 2017. Palvelujen vienti EU:sta Chileen kasvoi 25 prosenttia vuosina 2010–2016, samalla kun tuonti EU:hun kasvoi 18 prosenttia. EU on edelleen Chilen suurin kumppani suorien ulkomaisten investointien alalla. EU:n suorien ulkomaisten investointien jatkuva väheneminen johtuu siitä, että kaivosteollisuuden suhteellinen merkitys Chilen taloudelle on vähentynyt. Sen osuus oli aiemmin yli 45 prosenttia maan kaikista suorista ulkomaisista investoinneista.

Italialainen muotoilu on näkyvästi läsnä Chilessä EU:n kauppasopimusten ansiosta

Moving on vuonna 1980 perustettu italialainen tuolivalmistaja Veneton alueelta. Yritys työllistää 45 henkilöä, ja viennin osuus sen liikevaihdosta on huikeat 85–90 prosenttia. Vuonna 2003 voimaan tulleella EU:n ja Chilen välisellä kauppasopimuksella poistettiin kaikki huonekalujen tullit, mikä johti Movingin tuotteiden kysynnän kasvuun. Italialaisten tuolien vienti Chileen on yli kaksinkertaistunut EU:n ja Chilen välisen kauppasopimuksen voimaantulovuoden 2003 jälkeen. Viennin arvo on kasvanut 103 prosenttia ja määrä 121,4 prosenttia. Samalla yrityksen liikevaihto on kasvanut merkittävästi. EU:n ja Chilen välisen kauppasopimuksen ansiosta Moving pystyi kompensoimaan muiden kansainvälisten markkinoiden kysynnän laskun ja pitämään työntekijöiden määrän entisellään. Lisäksi yritys pystyi investoimaan 300 000 euroa uusiin koneisiin ja ohjaamaan varoja tutkimukseen erityisesti Chilen markkinoille soveltuvien tuotteiden kehittämiseksi.

Edistyminen, avoimet kysymykset ja näkymät

Chile avasi markkinansa EU:n naudanlihalle maaliskuussa 2017. Parhaillaan se arvioi vuonna 2002 tehdyn viinien ja väkevien alkoholijuomien kauppaa koskevan sopimuksen edellyttämiä muutoksia. Chilen on toteutettava uusia toimia varmistaakseen julkisia

hankintoja koskevien sitoumustensa täysimääräisen täytäntöönpanon. Kuten Meksikon tapauksessa, EU ja Chile päättivät korvata nykyisen kauppasopimuksen uudella ja kunnianhimoisella kahdenvälisellä kauppaa ja sijoituksia koskevalla kehityksellä.

5.6 Tulliliitto Turkin kanssa

Kaupan kehitys ja tullietuuksien käyttö

Turkki on EU:n toiseksi suurin vapaakauppasopimusta soveltava kumppanimaa ja EU:n viidenneksi suurin kauppakumppani. Vuonna 2017 EU:n vienti Turkkiin kasvoi 8,4 prosenttia ja tuonti Turkista 4,5 prosenttia vuoteen 2016 verrattuna. Samana ajanjaksona EU:n maataloustuotteiden kaupan alijäämä väheni merkittävästi vuoden 2016 1,4 miljardista eurosta 0,8 miljardiin euroon vuonna 2017. Tullietuuksien käyttöaste pysyi korkeana molemmiin puolin: tullietuuksien käyttöaste Turkin tuonnissa EU:hun pysyi vakaana noin 92 prosentissa, samalla kun tullietuuksien käyttöaste EU:n viennissä Turkkiin laski hieman 95 prosentista 94 prosenttiin.

Tulliliiton uudistaminen

Vuonna 2016 komissio hyväksyi ehdotuksen tulliliiton uudistamiseksi, millä parannetaan sen toimintaa ja laajennetaan sen soveltamisalaa vastaamaan komission tuoreempia vapaakauppasopimuksia. Ehdotus odottaa neuvoston hyväksyntää. Yleisten asioiden neuvosto totesi kuitenkin 26. kesäkuuta 2018, että EU:n ja Turkin välisen tulliliiton uudistamiseksi ei ole suunnitteilla lisätoimia.

5.7 Vakautus- ja assosiaatiosopimukset Länsi-Balkanin maiden kanssa

Yleiskatsaus – nykytilanne

Vuosina 2001–2016 Länsi-Balkanin kumppanimaiden, mukaan lukien Albanian, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Montenegron, Serbian, Bosnia ja Hertsegovinan sekä Kosovon* kanssa tehdyillä vakautus- ja assosiaatiosopimuksilla tuetaan alueen taloudellista kehitystä ja poliittista vakauttamista. Vakautus- ja assosiaatiosopimukset ovat oikeudellinen väline, jolla kyseisten maiden lainsäädännöt saatetaan vastaamaan EU:n säännöstöä, millä valmistellaan niiden asteittaista yhdentymistä EU:n markkinoille. Lukuun ottamatta Kosovoa (jossa vakautus- ja assosiaatiosopimus tuli voimaan suoraan ja kattaa myös kaupan), vakautus- ja assosiaatiosopimusten voimaantuloa ennen sovellettiin väliaikaisia sopimuksia, jotka kattavat kaupan alan kysymykset. Tällaisilla väliaikaisilla sopimuksilla on perustettu EU:n ja Länsi-Balkanin kumppanimaiden välisiä yksilöllisiä vapaakauppa-alueita, joilla on poistettu tullit ja määrälliset rajoitukset tavaroiden kahdenvälisessä kaupassa, lukuun ottamatta muutamia lähinnä maatalous- ja kalastustuotteita koskevia poikkeuksia. Vakautus- ja assosiaatiosopimukset sisältävät myös lisämääräyksiä, jotka liittyvät kilpailuun, teollis- ja

* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

tekijänoikeuksien suojeluun, tulliyhteistyöhön, palvelu- ja sijoittautumissitoumuksiin sekä lainsäädännön lähentämiseen julkisia hankintoja ja standardointia koskevan EU:n säännösten kanssa.

Kaikki Länsi-Balkanin kumppanimaat ovat EU:n jäseniksi pyrkiviä ehdokasmaita tai mahdollisia ehdokasmaita. Serbia ja Montenegro käyvät parhaillaan liittymisneuvotteluja.

EU tukee Länsi-Balkanin kumppanimaiden vuodesta 2017 lähtien toteuttamia toimia alueellisen talousalueen kehittämiseksi [Keski-Euroopan vapaakauppasopimuksella](#) vuonna 2006 perustetun vapaakauppa-alueen pohjalta. Länsi-Balkanin alueellisella talousalueella pyritään kehittämään aluetta, jossa tavarat, palvelut, investoinnit ja ammattitaitoinen työvoima voivat liikkua vapaasti.

Kaupan kehitys ja tullietuuksien käyttö

Länsi-Balkanin alueen kanssa käytävä kauppa on kasvanut yli kaksinkertaiseksi vuodesta 2007, ja kaupan laajeneminen on hyödyttänyt yleisesti Länsi-Balkanin maita. Kymmenen vuoden aikana alueen vienti EU:hun on kasvanut 142 prosenttia, samalla kun EU:n vienti alueelle on kasvanut vaatimattomammin 84 prosentilla. Vuonna 2017 tullietuuksien käyttöaste kaikkien Länsi-Balkanin maiden tuonnissa EU:hun pysyi korkeana ja oli keskimäärin 91 prosenttia. Siltä osin kuin tietoja oli saatavilla, tullietuuksien käyttöaste oli melko korkea myös EU:n viennissä (Albanian osalta 78 prosenttia, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian osalta 89 prosenttia, Montenegron osalta 86 prosenttia ja Serbian osalta 91 prosenttia).

Suurimmat haasteet täytäntöönpanossa

Kaikille Länsi-Balkanin kumppanimaille yhteisiä haasteita ovat erityisesti julkisia hankintamenettelyjä koskeva avoimuuden puute, suuri epävirallinen sektori sekä systemaattisen, tehokkaan ja avoimen lainvalvonnan puuttuminen esimerkiksi tarkastuksissa ja kauppariitojen ratkaisussa. Liiketoimintaympäristön parantaminen on näin ollen ensisijaisen tärkeää, jotta yritykset voivat hyödyntää täysimääräisesti vakautus- ja assosiaatiosopimusten tarjoamat mahdollisuudet.

talouskumppanuussopimusten täytäntöönpanotuen ja [Euroopan ulkoisen investointiohjelman](#)³² järkevän yhdistämisen avulla kumppanimaat voivat tulevaisuudessa hyödyntää entistä paremmin talouskumppanuussopimusten tarjoamat mahdollisuudet.

Kaupankäynnin valmiuksien parantaminen – esimerkkejä EU:n antamasta talouskumppanuussopimusten täytäntöönpanotuesta

Talouskumppanuussopimusten täytäntöönpanotuella pyritään edistämään kauppapolitiikan valmiuksia, parantamaan liiketoimintaympäristöä sekä lujittamaan yksityissektorin tarjontapuolen valmiuksia kumppanimaissa. Esimerkiksi itäisen ja eteläisen Afrikan (ESA) talouskumppanuussopimusalueella Mauritius on toteuttamassa EU:n tuella hanketta, jolla helpotetaan liiketoiminnan harjoittamista ja kehitetään ja investointien sääntelykehystä. Sähköinen lupaportaali toimii yritysten lupien ja lisenssien keskitettynä asiointipisteenä, millä lyhennetään ja yksinkertaistetaan hakumenettelyä. Eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (SADC) talouskumppanuussopimusalueella kansalliset hallinnot ovat saaneet tukea tullihallinnon, terveys- ja kasvinsuojelun hallinnon ja kaupan helpottamisen alalla, millä edistetään sekä alueellista kauppaa että vientiä EU:hun.

Heinäkuussa 2017 EU myönsi 5 miljoonan euron lisätuen Hub and Spokes -kauppaohjelmalle. Kyseisessä ohjelmassa kaupalliset neuvonantajat – 'spokes' – lujittavat ja parantavat kansallisten ministeriöiden valmiuksia, ja alueelliset kaupalliset neuvonantajat – 'hubs' – antavat tukea merkittävälle alueellisille organisaatioille. Tavoitteena on parantaa AKT-valtioiden julkisen ja yksityisen sektorin keskeisten sidosryhmien valmiuksia, millä edistetään kauppapolitiikan ja -sopimusten, kuten talouskumppanuussopimusten, laatimista, neuvottelemista ja täytäntöönpanoa.

Huomattavalla osalla kehitysyhteistyöstä (jota harjoitetaan kaikkien saatavilla olevien EU:n ulkoisen avun välineiden keinoin ja myös niitä yhdistämällä) tuetaan talouskumppanuussopimuksiin liittyviä politiikan aloja kumppanimaissa ja -alueilla. Tällaisia aloja ovat esimerkiksi pk-yritysten kehittäminen, teollistuminen, ammatillinen koulutus, maatalouden kehittäminen sekä yhteydet (liikenne- ja energiainfrastruktuuri).

6.1. Eteläisen Afrikan kehitysyhteisön talouskumppanuussopimus

Talouskumppanuussopimuksen ensimmäisenä kokonaisena täytäntöönpanovuonna Etelä-Afrikka ja EU hyödynsivät laajasti vastavapautettuja tullinimikkeitä. Virvoitusjuomatiivistesten, trooppisten hedelmien ja pähkinöiden vienti Botswanasta, Lesothosta, Namibiasta ja Swazimaasta EU:hun kasvoi. Joidenkin Afrikan talouskumppanuussopimusmaiden – erityisesti Mosambikin, Swazimaan ja Zimbabwen (joka soveltaa itäisen ja eteläisen Afrikan talouskumppanuussopimusta) – sokerin vienti EU:hun

³² Ks. komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille, 14. syyskuuta 2016 (COM(2016) 581 lopullinen).

väheni, mikä johtui kiristyneestä yleisestä kilpailusta muiden tuottajien kanssa ja EU:n sokerikiintiöjärjestelmän päättymisestä. Ensimmäinen kansalaisyhteiskunnan foorumi järjestettiin Etelä-Afrikassa lokakuussa 2017. Foorumissa keskusteltiin talouskumppanuussopimusten asemasta kestävässä kehityksessä, esimerkiksi ympäristöasioissa ja työntekijöiden oikeuksissa.

EU tarkasteli vuonna 2017 edelleen siipikarja- ja tekstiilialan kaupan esteitä SADC:n talouskumppanuussopimusmaiden, erityisesti Etelä-Afrikan, kanssa.

6.2. Itäisen ja eteläisen Afrikan maiden väliaikainen talouskumppanuussopimus

Väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen tehneiden itäisen ja eteläisen Afrikan neljän kumppanimaan vienti EU:hun kasvoi jälleen 15,3 prosenttia vuonna 2017. Talouskumppanuussopimusmaat ehdottivat sopimuksen syventämistä kattavaksi talouskumppanuussopimukseksi, joka kattaisi tavarakaupan lisäksi muitakin aloja.

Mauritiuslaiset syötävät koristeet pääsevät eurooppalaisiin pöytiin

Vuonna 2017 lähes puolet Mauritiuksen viennistä suuntautui EU:n markkinoille. Yksi talouskumppanuussopimuksesta hyötyvistä yrityksistä on mauritiuslainen Creasim Ltd, joka tekee ohuesta vohvelitaikinasta kukka-, hedelmä- ja lehtiaiheisia syötäviä kakkukoristeita, joita käytetään konditoria- ja leipomotuotteissa. Yritys tuo EU:n markkinoille kakkukoristeita vuosittain yli 180 tonnia, mikä muodostaa 60 prosenttia sen liikevaihdosta. Creasim Ltd:llä on 230 työntekijää. Heistä 30 prosenttia on otettu töihin talouskumppanuussopimuksen voimaantulon jälkeen. Ohuesta vohvelista tehdyt koristeet ovat kasvattaneet suosiotaan EU:ssa, koska ne ovat edullisia ja sisältävät vain vähän kaloreita. Käsintehty kuviot ja mallit on rekisteröity, ja niihin sovelletaan EU:n standardien mukaista tiukkaa laadunvalvontaa.

6.3. Karibian AKT-valtioiden foorumin (Cariforum) talouskumppanuussopimus

Karibian alueen vienti EU:hun kasvoi 12 prosenttia vuonna 2017, vaikka banaanin, kaakaon ja riisin vienti väheni syklonien vuoksi. Karibian valtiot eivät ole vielä saaneet merkittäviä etuja palvelukaupan vapautumisesta. Tähän vaikuttavat monet seikat, kuten sopimuksen puutteellinen täytäntöönpano joissakin kumppanimaissa ja liian vähäinen toimituskapasiteetti, mutta myös EU:n jäsenvaltioiden viisumijärjestelmät ja palveluja koskevan tiedon puutteellisuus. Näiden kysymysten ratkaisemiseksi talouskumppanuussopimusmaat sopivat perustavansa erityisen palvelukauppaa käsittelevän komitean. Kansalaisyhteiskunnan edustajat (talouskumppanuussopimusta käsittelevä neuvoa-antava komitea) kokoontuivat kolmannen kerran vuonna 2017. Kansalaisyhteiskunnan edustajien antamissa suosituksissa kehoitettiin toteuttamaan ajoissa seurantamekanismi ja korostettiin tarvetta ottaa huomioon sosiaaliset näkökohdat ja keskeiset työnormit talouskumppanuussopimuksen täytäntöönpanossa.

6.4. Tyynenmeren valtioiden talouskumppanuussopimus ja Ghanan, Norsunluurannikon ja Kamerunin talouskumppanuussopimukset

Tyynenmeren alueella Papua-Uuden-Guinean kalavalmisteiden ja -säilykkeiden (lähinnä tonnikalasäilykkeiden) vienti kasvaa edelleen. Vienti kasvoi 48,7 prosenttia vuonna 2017. Jalostettujen kaakaotuotteiden vienti Länsi- ja Keski-Afrikasta, Ghanasta, Norsunluurannikolta ja Kamerunista kasvoi edelleen maiden tekemien talouskumppanuussopimusten nojalla.

Lisää banaaneja Norsunluurannikolta

Banaanien tuonti Norsunluurannikolta EU:hun lisääntyi 80 prosenttia viime vuosikymmenen aikana (vuosina 2007–2017), vaikka banaanien kokonaistuonti EU:hun kasvoi vain 50 prosenttia. Vuonna 2017 viennin määrä kasvoi 316 000 tonniin (viennin arvo oli 235 miljoonaa euroa vuonna 2017). Kasvusuuntausta edisti talouskumppanuussopimuksella vahvistettu pitkän aikavälin tulliton ja kiintiötön pääsy EU:n markkinoille. Vientiin tarkoitettujen banaanien tuotannon osuus Norsunluurannikon maatalouden BKT:stä on noin 10 prosenttia. Banaanintuotanto on työvoimavaltaista, ja alan työvoimasuhde on korkeampi kuin maan muilla maatalousaloilla. Ala työllistää suoraan noin 10 000 henkilöä ja tukitoiminnoissa työskentelee lisäksi 3 300 henkilöä. Kun otetaan huomioon myös perheenjäsenet, banaaniala turvaa 60 000 ihmisen toimeentulon.

Jalostetun kaakaon vienti Ghanasta tuo paikallista lisäarvoa

Ghanan menestystarinalle on ollut ratkaisevaa se, että maa on kyennyt lisäämään jalostettujen kaakaotuotteiden vientiä EU:hun talouskumppanuussopimuksessa vahvistetun tullittoman ja kiintiöttömän markkinoillepääsyn ansiosta. Kymmenen viime vuoden aikana kaakaovoin, kaakaomassan ja kaakaojauheen vienti Ghanasta EU:hun on lisääntynyt 237 prosenttia. Vertailun vuoksi todettakoon, että jalostetun kaakaon vienti yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP) piiriin jääneestä Nigeriasta EU:hun taantui.

Siirtyminen raakakaakaon viennistä paikallisesti jalostettuihin kaakaotuotteisiin auttaa Ghanaa mukautumaan raaka-aineiden vaihteleviin maailmanmarkkinahintoihin. Vuonna 2017 kaakaopapujen hinnat olivat alhaiset, minkä vuoksi Ghanasta EU:hun suuntautuvan kaakaopapujen viennin arvo laski 400 miljoonaa euroa. Sitä vastoin jalostetun kaakaon viennin kasvusuuntaus jatkui.

7. KAUPPA JA KESTÄVÄ KEHITYS: TILANNEKATSAUS VIIMEAIKAISIIIN TOIMIIN

Kaikki EU:n vuodesta 2010 lähtien tekemät uuden sukupolven vapaakauppasopimukset ja pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppasopimukset sisältävät kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevan luvun, jossa määrätään oikeudellisesti sitovista sitoumuksista. Niiden täytäntöönpanoa valvovat kauppaa ja kestäväää kehitystä käsittelevät komiteat, jotka kokoontuvat kerran vuodessa

Vuonna 2017 EU:n toimielimet, EU:n jäsenvaltiot ja kansalaisyhteiskunta kävivät perusteellista poliittista keskustelua siitä, miten kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien lukujen täytäntöönpanoa tehostetaan ja valvontaa parannetaan, ja ne vahvistivat uudelleen keskeiset kansainväliset sitoumuksensa, ilmastonmuutosta koskeva Pariisin sopimus mukaan luettuna. Tätä silmällä pitäen komission yksiköt julkaisivat 26. helmikuuta 2018 [epävirallisen asiakirjan](#), jossa esitettiin uudistettu strategia, joka rakentuu 15 konkreettisesta toimesta muodostuvan toimintasuunnitelman ympärille. Nämä toimet on jaettu neljään laajaan ryhmään, jotka ilmentävät keskustelussa saavutettua yhteisymmärrystä parannuksia edellyttävistä aloista:

- 1) yhteistyö (EU:n jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin ja kansainvälisten järjestöjen kanssa);
- 2) sen mahdollistaminen, että kansalaisyhteiskunta, työmarkkinaosapuolet mukaan luettuina, voi osallistua täytäntöönpanoon;
- 3) tulosten aikaansaaminen (myös asettamalla kumppanikohtaisia ensisijaisia tavoitteita, tehostamalla valvontaa ja parantamalla temaattista kattavuutta työntekijöitä ja ilmastonmuutosta koskevien määräysten osalta sekä lisäämällä saatavilla olevia resursseja [kauppaa tukevalla kehitysavun strategialla](#) ja muilla aloitteilla); sekä
- 4) tehostettu viestintä ja avoimuus.

Painopiste on nyt viidestätoista kohdasta muodostuvan toimintasuunnitelman täysimääräisessä täytäntöönpanossa, ja sitä on tarkoitus tarkastella uudelleen viiden vuoden kuluttua.

Komissio varmistaa kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien lukujen täytäntöönpanon yhteydessä toimien tiiviin yhteensovittamisen EU:n jäsenvaltioiden kanssa neljästi vuodessa kokoontuvan, kauppaa ja kestäväää kehitystä käsittelevän asiantuntijaryhmän avulla. Kauppasopimusten nojalla on perustettu kansalaisyhteiskunnan sisäisiä neuvoa-antavia ryhmiä, jotka kokoontuvat säännöllisesti Euroopan talous- ja sosiaalikomitean avustamana.

EU kannustaa edelleen kumppanimaitaan ottamaan käyttöön mekanismit tasapainoisen ja avoimen vuoropuhelun käymiseksi kaupan ja kestävään kehitykseen liittyvistä kysymyksistä ja aikoo lisätä rahoitusta sidosryhmien osallistumisen edistämiseksi. Oman sisäisen neuvoa-antavan ryhmän perustaminen Kolumbiaan on tässä mielessä tärkeä edistysaskel.

Kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien merkittävien sitoumusten täytäntöönpano edistyy eri tahtiin kunkin kumppanimaan kohtaamien haasteiden luonteen mukaan. EU:n voimakkaampi sitoutuminen alkaa joka tapauksessa tuottaa tuloksia. Esimerkiksi Etelä-Koreasta on saatu rohkaisevia merkkejä, sillä maan viranomaiset ovat ilmoittaneet EU:lle aikataulun kolmikantaneuvotteluille, joissa tarkastellaan työläinsäädäntöä ja muita lakeja ja valmistellaan

näin sitä, että Etelä-Korea ratifioi jäljellä olevat neljä ILO:n yleissopimusta (ks. [yhteenvedo keskusteluista kauppaa ja kestävästä kehitystä käsittelevän komitean kuudennessa kokouksessa](#)). Komission yksiköt seuraavat prosessia tarkasti ja ryhtyvät tarvittaessa lisätoimenpiteisiin. Keski-Amerikassa EU on ryhtynyt toimiin kansallisten hallitusten ja sisäisten neuvoo-antavien ryhmien kanssa edistääkseen kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevien sitoumusten täyttymistä haastavissa olosuhteissa yhteistyössä ILO:n ja muiden kansainvälisten elinten kanssa. EU tehostaa toimiaan Perun kanssa varmistaakseen, että täytäntöönpanoa nopeutetaan. Kansalaisjärjestöjen ryhmän komissiolle esittämä lausunto korosti edelleen sen tarvetta, että Perun viranomaisten on otettava maansa kansalaisyhteiskunta virallisesti mukaan kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevien kysymysten käsittelyyn.

Kauppaan ja kestävästä kehitykseen liittyvät toimet eivät koske yksinomaan uuden sukupolven vapaakauppasopimuksia ja pitkälle meneviä ja laaja-alaisia vapaakauppasopimuksia, vaan ne liittyvät myös muuntotyyppeihin kauppasopimuksiin, kuten talouskumppanuussopimuksiin (ks. esimerkiksi kansalaisyhteiskunnan foorumin ensimmäinen kokous SADC-sopimuksen nojalla, jota on tarkasteltu edellä kohdassa 6.1).

Useilla EU:n rahoittamilla ohjelmilla ja hankkeilla edistetään myös kaupan ja kestävästä kehityksen tavoitteiden toteutumista niin EU:n kauppasopimusta soveltavissa maissa kuin niiden ulkopuolellakin³³.

Lisäksi [Euroopan ulkoisella investointiohjelmalla](#) ja 26. syyskuuta 2017 annetulla asetuksella (EU) 2017/1601³⁴ pyritään tukemaan toimia, joilla edistetään kaupan ja kestävästä kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

³³ Ks. esimerkiksi Switch Africa Green Programme -ohjelma, jolla autetaan Afrikan maita saavuttamaan kestävästä kehityksen tavoitteet ottamalla ne mukaan talouden muuntamiseen osallistavaksi ja vihreäksi: <https://www.switchafricagreen.org/index.php?lang=en>

³⁴ Ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2017/1601, annettu 26 päivänä syyskuuta 2017, Euroopan kestävästä kehityksen rahaston (EKKR), EKKR-takuun ja EKKR-takuurahaston perustamisesta.

8. TARKEMPI KATSAUS VAPAAKAUPPASOPIMUSTEN SOVELTAMISALAAN KUULUVIEN MAATALOUSELINTARVIKKEIDEN KAUPPAAN

EU:n vapaakauppasopimusten merkitys maatalouselintarvikkeiden kaupalle: tilanne vuonna 2017

EU:n vapaakauppasopimusten soveltamisalaan kuuluvien maatalouselintarvikkeiden kauppa kasvaa, ja sillä on suuri merkitys EU:n maatalouselintarvikkeiden viennin onnistumiselle. Vuonna 2017 EU:n ja vapaakauppasopimusten kumppanimaiden välinen maatalouselintarvikkeiden kaupan osuus oli kolmannes kaikista EU:n maatalouselintarvikkeiden viennistä ja yli 40 prosenttia tuonnista. EU:n ensimmäisen sukupolven (erityisesti Sveitsin, Norjan ja Algerian kanssa tehtyjen) vapaakauppasopimusten soveltamisalaan kuuluva kauppa vaikutti merkittävästi siihen, että EU:n maatalouselintarvikkeiden kauppa oli kokonaisuudessaan 20 miljardia euroa ylijäämäinen vuonna 2017. Etelä-Korea on EU:n viidenneksi suurin vapaakauppasopimusten soveltamisalaan kuuluvien maatalouselintarvikkeiden vientikohde, ja sen kanssa tehdyn uuden sukupolven vapaakauppasopimuksen ansiosta EU:n vienti kyseisellä alalla on kasvanut 113 prosenttia kahdeksan viime vuoden aikana. Vuodesta 2016 vuoteen 2017 EU:n vienti Etelä-Koreaan kasvoi 10 prosenttia 2,6 miljardista 2,9 miljardiin euroon. Kanadan kanssa tehdyn sopimuksen, CETAn, odotetaan tuovan merkittäviä etuja, kun sen täytäntöönpano etenee. CETAn tavoitteena on, että 91 prosenttia kaikista maatalouden tullinimikkeistä vapautetaan asteittain tulleista.

Vapaakauppasopimukseen perustuva EU:n vienti jakautuu melko tasaisesti maatalouden alkutuotteisiin sekä jalostettuihin elintarvikkeisiin ja juomiin. Vuonna 2017 tärkeimmät viennin kohdemaat olivat Sveitsi, Norja, Turkki, Kanada, Etelä-Korea ja Algeria, joiden osuus EU:n maatalouselintarvikkeiden viennistä vapaakauppasopimusta soveltaviin maihin oli 55 prosenttia ja EU:n maatalouselintarvikkeiden kokonaisviennistä 19 prosenttia. Ukraina on nyt EU:n suurin maataloustuotteiden (lähinnä viljan, kasviöljyjen ja öljysiementen) tuojamaa vapaakauppasopimusten soveltamisalalla. Vuonna 2017 tuonti Ukrainasta kasvoi kolmanneksen. Ukrainan, Sveitsin, Turkin, Norsunluurannikon, Etelä-Afrikan, Kolumbian ja Chilen osuus vapaakauppasopimukseen perustuvasta maatalouselintarvikkeiden kokonaistuonnista oli 51 prosenttia ja EU:hun tulevasta maatalouselintarvikkeiden kokonaistuonnista 22 prosenttia. EU:hun tuodaan lähinnä maatalouden alkutuotteita, kuten trooppisia hedelmiä, kaakaota, vihanneksia ja kahvia (72 prosenttia). Jalostettujen elintarvikkeiden ja juomien osuus on 22 prosenttia.

Vapaakauppasopimuksilla avataan markkinoita maataloustuotteille, elintarvikkeille ja juomille ja luodaan näin lisäarvoa ja työpaikkoja maatalouden alkutuotannossa ja elintarvikkeiden jalostuksen alalla. Tämä käy ilmi Copenhagen Economics -tutkimuslaitoksen komissiolle laatimasta, vuonna 2016 valmistuneesta [tutkimuksesta EU:n kauppasopimusten vaikutuksesta maatalousalaan](#). Vuonna 2017 komissio pyrki jälleen edistämään maatalouskauppaa muun muassa tekemällä korkean tason vierailun Kanadaan ja esittelemällä EU:n elintarvikkeita ja juomia suurilla kansainvälisillä messuilla, esimerkiksi Torontossa ja Abu Dhabissa. Vuonna 2017 toiminnassa olleiden yli 100 yksittäisen edistämishojelman lisäksi komissio valitsi 33 aloitetta, joilla pyritään edistämään EU:n maatalouselintarvikkeiden vientiä kolmansiin maihin ja jotka toteutetaan vuosina 2018–2020. Nämä kampanjat, joiden rahoitukseen EU osallistuu, kattavat esimerkiksi maantieteellisellä

merkinnällä varustettujen omenoiden viennin edistämistoimet Egyptissä tai EU:sta Meksikoon suuntautuvan kinkkujen ja juustojen viennin tukemisen.

Vapaakauppasopimusta soveltavat kumppanimme ovat myöntäneet yli 600 tariffikiintiötä, jotka ovat EU:n vientiyritysten hyödynnettävissä. Tariffikiintiöiden käyttö vaihtelee eri syistä maittain ja tuotteittain, ja komissio pyrkii tehostamaan niiden käyttöönottoa. Komissio onnistui vuonna 2017 varmistamaan paremmat markkinoillepääsyn ehdot naudanlihan viennille EU:sta Turkkiin.

Terveys- ja kasvinsuojelutoimiin liittyvillä vapaakauppasopimusten määräyksillä puututaan kumppanimaiden kyseisiä toimia koskeviin kaupan esteisiin. Esimerkiksi vuonna 2017 komissio helpotti useiden EU:n jäsenvaltioiden pääsyä Meksikon sianlihamarkkinoille ja eurooppalaisten maitotuotteiden pääsyä Perun markkinoille. Ukraina poisti siipikarjan lintuinfluenssan johdosta antamansa väliaikaisen kiellon ja Japan poisti BSE-tautiin (nautaeläinten spongiformiseen enkefalopatiaan) liittyvän naudanlihan tuontikiellon kahden muun jäsenvaltion osalta. Vapaakauppasopimukset sisältävät myös määräyksiä, joilla edistetään kasvien ja eläinten terveyden korkeatasoista suojelua EU:n kauppakumppanien kanssa, itäisen kumppanuuden maat ja Länsi-Balkanin maat mukaan luettuina. Yksi uusimmista saavutuksista ovat pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppa-aluetta käsittelevien alakomiteoiden hyväksymät, Moldovaan ja Georgiaan sovellettavat terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevat strategiat. Myös Ukraina on saattamassa päätökseen komission kanssa aiheesta käytäviä keskusteluja.

Vapaakauppasopimuksilla suojellaan EU:n maantieteellisillä merkinnöillä suojattuja lippulaivat tuotteita, joita ovat esimerkiksi Aceto Balsamico di Modena, Feta, Reblochon, Prosciutto di Parma tai Queso Manchego, sekä viinit ja väkevät alkoholijuomat³⁵. Uusimmilla EU:n vapaakauppasopimuksilla varmistetaan maantieteellisten merkintöjen suojelun korkea taso ja hyvä kattavuus maissa, joissa suojaa ei aiemmin useimmissa tapauksissa annettu. Esimerkiksi Ecuador antaa suojan 116:lle EU:n maantieteelliselle merkinnälle. Kanadassa vuodesta 2003 lähtien suojattujen viinien ja väkevien alkoholijuomien maantieteellisten merkintöjen lisäksi CETA-sopimuksella on suojattu vuoden 2017 syyskuusta lähtien 143 EU:n maatalouselintarvikkeen maantieteellistä merkintää. Proseccon suoja Moldovassa on nyt varmistettu pitkään kestäneen oikeuskäsittelyn päätteeksi.

Vapaakauppasopimuksissa määrätään herkkien tuotteiden, kuten naudanlihan, siipikarjan tai sokerin, tuottajien suojelusta EU:ssa. Ne on joko suljettu kokonaan etuuskohteluun oikeutetun kaupan ulkopuolelle tai, jos ne on suljettu osittain sen ulkopuolelle, niihin sovelletaan yhteensä noin 360:tä EU:n tariffikiintiötä. Herkkiin hedelmiin ja vihanneksiin sovelletaan tulohintajärjestelmää EU:n huippusatokauden aikana.

Lisäksi vapaakauppasopimuksilla pyritään tukemaan paikallista maatalousalaa kehitysmaissa, kuten AKT-maissa tai muutamissa Keski- ja Latinalaisen Amerikan kumppanimaissa. EU:n talouskumppanuussopimusten painopiste on kehitystavoitteissa, ja niillä on tuettu onnistuneesti useiden AKT-maiden maatalousalan valmiuksia. Vuosina 2007–2017 talouskumppanuussopimusmaiden maatalouselintarvikkeiden tuonnin arvo kasvoi

³⁵ Maantieteellinen merkintä on erottamiskykyinen merkki, joka osoittaa tuotteen olevan peräisin tietyn maan, seudun tai paikkakunnan alueelta. Maantieteellisellä merkinnällä varustetun tuotteen laatu, maine tai muu erityispiirre on yhteydessä sen maantieteelliseen alkuperään.

71 prosenttia. Tuontituotteet olivat lähinnä maataloushyödykkeitä, kuten trooppisia hedelmiä, kaakaota tai kahvia, joita ei viljellä EU:ssa. Vaikka EU:n vienti Keski-Amerikkaan sekä Kolumbiaan, Ecuadoriin ja Peruun on kasvanut, näiden maiden harjoittama, tuoreisiin trooppisiin hedelmiin, kuten banaaneihin, perustuva maatalouselintarvikkeiden kauppa on ylijäämäistä.

Komissio tekee yhteistyötä vapaakauppasopimusta soveltavien kumppaneiden kanssa maataloustuotteiden kauppaan liittyvissä lukuisissa tärkeissä kysymyksissä, jotka vaihtelevat maatalouden ja maaseudun kehittämisen alalla annettavasta EU:n teknisestä tuesta elintarviketurvallisuuden valvontajärjestelmien parantamiseen.

Vapaakauppasopimusten täytäntöönpano maatalous- ja elintarvikealalla: nykyiset ja tulevat toimet

Komissio työskentelee usealla rintamalla varmistaakseen, että maatalousala hyötyy vapaakauppasopimuksista. Sen tavoitteena on muun muassa

- ✓ sellaisten markkinoillepääsyä koskevien avointen kysymysten ratkaiseminen, jotka koskevat esimerkiksi EU:n naudanlihan vientiä Etelä-Koreaan ja EU:n alueellistamisperiaatteen tunnustamista, erityisesti EU:sta Etelä-Koreaan, Japaniin ja Etelä-Afrikkaan suuntautuvan siipikarjan ja porsaanlihan viennin yhteydessä,
- ✓ CETAn tehokas täytäntöönpano (kuten juustojen tariffikiintiöiden käyttöönoton seuranta ja niiden myöntämistä ja siirtämistä koskevien tietojen kerääminen) ja talouskumppanuussopimuksen laatiminen Japanin kanssa (kun sopimus on pantu täysimääräisesti täytäntöön, sillä vapautetaan 87 prosenttia nykyisestä maatalouselintarvikkeiden viennistä),
- ✓ tariffikiintiöiden käytön seuranta ja tehostaminen,
- ✓ maantieteellisten merkintöjen suojelun valvonta (esim. CETA, Chile ja Kolumbia, Ecuador ja Peru) ja uusien EU:n maantieteellisten merkintöjen lisäämistä vapaakauppasopimuksen nojalla suojeltavaan luetteloon koskevan menettelyn edistäminen (Etelä-Korea),
- ✓ Kolumbiasta, Ecuadorista, Perusta ja Keski-Amerikasta tuotavia banaaneja koskevan vakautusmekanismin seuranta,
- ✓ vapaakauppakumppanien (kuten Kanadan tai Japanin) kanssa tehtävän yhteistyön parantaminen yhteistä etua koskevien tärkeiden kysymysten, kuten eläinten hyvinvoinnin ja mikrobilääkeresistenssin, alalla,
- ✓ EU:n varojen käyttöönotto teknisen tuen antamiseksi muun muassa itäisen kumppanuuden alueella (jotta esimerkiksi Georgian, Moldovan ja Ukrainan lainsäädäntöä saadaan edelleen lähennettyä EU:n säännösten kanssa), Länsi-Balkanilla tai AKT-maissa.

9. TILANNEKATSAUS VIREILLÄ OLEVIIN JA TULEVIIN TOIMIIN

Komissio on käynyt Euroopan parlamentin kanssa avointa keskustelua vapaakauppasopimusten täytäntöönpanosta, myös [Euroopan parlamentin päätöslauselmasta, joka koskee yhteisen kauppapolitiikan täytäntöönpanoa koskevaa komission vuosikertomusta](#). Komissio raportoi jatkossakin vuosittain Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle EU:n vapaakauppasopimusten täytäntöönpanosta.

Komissiolla on käynnissä lukuisia toimia, joiden tavoitteena on auttaa ihmisiä ja yrityksiä saamaan parhaan mahdollisen hyödyn vapaakauppasopimuksista. Tässä se tukeutuu jo käytössä oleviin työkaluihin ja käytäntöihin ja kehittää uusia.

- ✓ Auttaakseen pk-yrityksiä hyödyntämään vapaakauppasopimuksia komissio on kehittämässä EU:n tuontia ja vientiä varten verkkoportaalaa, johon liitetään sen markkinoillepääsyä koskevan tietokannan tiedot ja EU:n kaupan tukipiste (Trade Helpdesk). Portaalissa on muun muassa tuotekohtaista tietoa ja tulliselvitysmenettelyjä koskevia ohjeita, ja sen toimintaa tuetaan yksittäisiä käyttäjiä varten mukautetulla ilmoitusjärjestelmällä. Ajankohtaista tietoa tullietuuskiintiöistä on saatavilla [EU:n Taric-tietokannasta](#), ja yksityiskohtaista tietoa etuuskohteluun oikeuttavaa alkuperää koskevista säännöistä ja aiheeseen liittyvistä menettelyistä on saatavilla komission tulliaiheisilla verkkosivuilla.
- ✓ Komissio pyrkii saamaan kumppaneilta luotettavaa tietoa, jotta se voi vahvistaa tullietuuksien käyttöasteen EU:n viennissä, ja se keskustelee ongelmakohdista kumppaneiden kanssa ja antaa tarvittaessa tukea. CETAn jälkeen tehdyt uudet sopimukset sisältävät sitovan määräyksen säännöllisestä tietojen vaihdosta. Lisäksi komissio pyrkii keräämään lisätietoa tarkastelemalla muita indikaattoreita, kuten tullisäästöprosentteja, joilla mitataan kertyneitä tullisäästöjä suhteessa potentiaalisten tullisäästöjen kokonaismäärään³⁶.
- ✓ EU:n kauppasopimuksia käsittelevä uusi asiantuntijaryhmä neuvoo komissiota vapaakauppasopimuksen täytäntöönpanossa. Kansalaisyhteiskunta antaa oman panoksensa muun muassa osallistumalla säännöllisesti järjestettäviin kansalaisyhteiskuntien vuoropuhelukokouksiin.
- ✓ Komissio syvensi hiljattain EU:n jäsenvaltioiden kanssa tehtävää yhteistyötä vapaakauppasopimuksen täytäntöönpanoon liittyvien monialaisten kysymysten osalta perustamalla erityisen vapaakauppaa käsittelevien koordinaattorien verkoston.

³⁶ Tämän indikaattorin avulla voidaan yksilöidä alat, joilla viennin arvo ja mahdolliset tullisäästöt ovat suuret ja joilla toimivuuden parantaminen on tärkeää (ks. myös Nilssonin ja Preillonin vuonna 2018 laatima selvitys, joka on saatavilla osoitteessa http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/june/tradoc_156931.pdf).

- ✓ Jäsenvaltioiden kauppaa ja kestäväää kehitystä tarkasteleva asiantuntijaryhmä kokoontuu nyt neljästi vuodessa keskustellakseen kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien lukujen täytäntöönpanosta ja erityisesti 15-kohtaisen toimintasuunnitelman käytännön näkökohdista. Lisäksi komission toimivaltaiset yksiköt tutkivat vuosina 2018 ja 2019 keskeisten työnormien soveltamista ja työoloja 29 maassa, joihin sovelletaan kestäväää kehitystä ja hyvää hallintoa edistävässä erityisessä kannustusmenettelyssä (GSP+) ja vapaakauppasopimuksissa vahvistettuja sitoumuksia.
- ✓ Täytäntöönpanon avoimuuden parantamiseksi komissio asettaa CETA-sopimuksesta alkaen julkisesti saataville tiedot vapaakauppasopimusta koskevista vuoropuheluista ja komiteoiden kokouksista [Transparency in Action](#) -verkkosivustollaan. Komissio pyrkii lisäämään avoimuutta nykyisistä vapaakauppasopimuksista yhteistyössä kumppaneidensa kanssa.
- ✓ Komissio pyrkii varmistamaan, että vapaakauppasopimukset saadaan mahdollisimman pian toimiviksi. Tätä varten komissio antaa niistä kattavasti tietoa verkkosivustollaan ennen kuin niitä aletaan soveltaa. Komissio julkaisee CETasta alkaen väliaikaisen vapaakauppasopimustekstin ohella myös tietokoosteita, yrityksille tarkoitettuja vaiheittaisia ohjeita, vientiyritysten tarinoita ja infografiikkaa. Komissio on panostanut tutkimuksiin, joissa tarkastellaan useiden kumppanimaiden kansallista lainsäädäntöä. Tarkoituksena on mahdollistaa parempi valmistautuminen uusien vapaakauppasopimusten täytäntöönpanoon.
- ✓ Komissio edistää vapaakauppasopimusten täytäntöönpanoa myös markkinoillepääsyn teemapäivän tapahtumilla yhdessä EU:n jäsenvaltioiden kanssa ja hyödyntää tässä markkinoillepääsyä koskevan kumppanuuden yhteydessä saatuja kokemuksia. [Yritys-Eurooppa-verkosto](#) (Enterprise Europe Network) ja EU:n jäsenvaltioiden kaupanedistämiskeskukset Euroopassa ja muualla tekevät yhteistyötä elinkeinoelämän ja toimialajärjestöjen, kuten eurooppalaisten elinkeinoelämän järjestöjen maailmanlaajuisen verkoston (EBO WWN), kanssa antaakseen tietoa vapaakauppasopimusten tarjoamista mahdollisuuksista ja edistääkseen niiden hyödyntämistä.
- ✓ Kolmansissa maissa toimivien EU:n edustustojen markkinoillepääsytit pyrkivät hyödyntämään EU:n varoja tukeakseen vapaakauppasopimusten täytäntöönpanoa esimerkiksi kumppanuusvälineen tai muiden sopivien välineiden avulla. EU:n [kauppaa tukevan avun strategialla](#) ja [EU:n ulkoisella investintiohjelmalla](#) autetaan kehitysmaiden pieniä yrityksiä tarttumaan vapaakauppasopimusten tarjoamiin mahdollisuuksiin. Vuonna 2017 käyttöön otetulla kokonaisvaltaisella EU:n talousdiplomatian aloitteella varmistetaan, että EU:n eri politiikanalat vahvistavat toisiaan, kun niillä tuetaan keskeisiä taloudellisia painopisteitä, joista yksi on vapaakauppasopimusten täytäntöönpano.

- ✓ Komissio julkaisee vuonna 2018 väliarviointinsa Etelä-Korean kanssa tehdystä vapaakauppasopimuksesta ja käynnistää pian Kolumbian ja Perun kanssa tehtyä sopimusta koskevan väliarvioinnin. EU:n ja kuuden Välimeren alueen kumppanuusmaan välisten vapaakauppasopimusten [jälkiarviointi](#) on käynnissä, ja sen odotetaan valmistuvan vuoden 2019 loppuun mennessä.

10. OIKEUDELLINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

EU:n vapaakauppasopimuksissa määrätään, että kuhunkin sopimukseen sisällytetyt keskeiset sitoumukset on pantava tehokkaasti täytäntöön, jotta varmistetaan näissä asioissa mahdollisesti syntyvien riitojen tehokas ja nopea ratkaisu. Vapaakauppasopimuksissa määrättyyn riitojenratkaisumenettelyyn ei turvauduttu vuonna 2017, mutta komissio aikoo jatkossakin seurata kattavasti ja huolellisesti vapaakauppasopimusten täytäntöönpanoa. Näin komissio voi tapauskohtaisesti arvioida oikeudellisten täytäntöönpanotoimien asianmukaisuutta.

LIITE 1 – TULLIETUUKSIEN KÄYTTÖ EU:HUN SUUNTAUTUVASSA TUONNISSA

Viejämaa	2015	2016	2017
Uuden sukupolven vapaakauppasopimukset			
Kolumbia	97 %	97 %	97 %
Costa Rica	96 %	97 %	96 %
Ecuador	89 %	88 %	97 %
El Salvador	82 %	74 %	90 %
Guatemala	95 %	95 %	93 %
Honduras	91 %	92 %	92 %
Nicaragua	94 %	94 %	93 %
Panama	70 %	61 %	82 %
Peru	98 %	97 %	96 %
Etelä-Korea	85 %	87 %	88 %
Pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppa-alueet			
Georgia	83 %	80 %	77 %
Moldova	91 %	88 %	85 %
Ukraina	87 %	89 %	87 %
Ensimmäisen sukupolven vapaakauppasopimukset			
Välimeren alueen kumppanimaat			
Algeria	97 %	95 %	97 %
Egypti	95 %	96 %	97 %
Israel	89 %	90 %	91 %
Jordania	68 %	79 %	75 %
Libanon	76 %	71 %	70 %
Marokko	97 %	97 %	97 %
Miehitty palestiinalaisalue	78 %	81 %	77 %
Tunisia	95 %	96 %	94 %
Länsi-Balkan			
Albania	87 %	86 %	86 %
Bosnia ja Hertsegovina	93 %	94 %	94 %
Entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia	97 %	95 %	94 %
Kosovo	85 %	89 %	92 %
Montenegro	81 %	83 %	90 %
Serbia	93 %	90 %	92 %
Latinalaisen Amerikan kumppanimaat			
Chile	95 %	95 %	96 %
Meksiko	52 %	58 %	70 %
EFTA-valtiot			
Norja	71 %	66 %	69 %
Sveitsi	86 %	83 %	85 %
Talouskumppanuussopimukset			
Cariforum (keskimäärin)	91 %	92 %	91 %
Eteläisen Afrikan kehitysyhteisö (SADC) (keskimäärin)	87 %	80 %	83 %
Itäisen ja eteläisen Afrikan maat (ESA) (keskimäärin)	97 %	97 %	96 %
Norsunluurannikko	99 %	98 %	98 %
Ghana	98 %	98 %	96 %
Keski-Afrikka (Kamerun)	91 %	97 %	99 %
Tyynenmeren valtiot (keskimäärin)	92 %	99 %	81 %

LIITE 2 – TULLIETUUKSIEN KÄYTTÖ EU:N VIENNISSÄ

Tuojamaa	2015	2016	2017
Uuden sukupolven vapaakauppasopimukset			
Kolumbia	63 %	71 %	68 %
Peru	28 %	47 %	52 %
Costa Rica		38 %	
Ecuador			42 %
Etelä-Korea	68 %	71 %	74 %
Pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppa-alueet			
Georgia	72 %	71 %	77 %
Ensimmäisen sukupolven vapaakauppasopimukset			
Välimeren alueen kumppanimaat			
Egypti	36 %	62 %	44 %
Israel		89 %	86 %
Libanon	74 %		58 %
Marokko		52 %	
Länsi-Balkan			
Albania	76 %	80 %	78 %
Entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia		90 %	89 %
Kosovo		44 %	
Montenegro	85 %	85 %	86 %
Serbia	89 %	90 %	91 %
Latinalaisen Amerikan kumppanimaat			
Chile	76 %	75 %	76 %
Meksiko	76 %	85 %	75 %
EFTA-valtiot			
Sveitsi	79 %	79 %	78 %

LIITE 3 – LYHENNELUETTELO

AKT	Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtiot
Cariforum	Karibian AKT-valtioiden foorumi
CETA	EU:n ja Kanadan välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus
CITES	Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskeva yleissopimus
DAG	Sisäinen neuvoa-antava ryhmä
DCFTA	Pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue
EBO WWN	Eurooppalaisten elinkeinoelämän järjestöjen maailmanlaajuinen verkosto
ETA	Euroopan talousalue
EEN	Yritys-Eurooppa-verkosto (Enterprise Europe Network)
EPA	Talouksumppanuussopimus
ESA	Itäinen ja eteläinen Afrikka
FDI	Suorat ulkomaiset investoinnit
FTA	Vapaakauppasopimus
GI:t	Maantieteelliset merkinnät
IPR:t	Teollis- ja tekijänoikeudet
ILO	Kansainvälinen työjärjestö
MFN	Suosituimmuuskohtelu
PUR	Tullietuuksien käyttöaste
SAA	Vakautus- ja assosiaatiosopimus
SADC	Eteläisen Afrikan kehitysyhteisö
Pk-yritykset	Pienet ja keskisuuret yritykset
SPS	Terveys- ja kasvinsuojelutoimet
TBT	Kaupan tekniset esteet
TRQ	Tariffikiintiö
TSD	Kauppa ja kestävä kehitys